

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**ZKUŠENOSTI S EDUKACÍ DVOULETÝCH
DĚTÍ V MŠ A DĚTSKÝCH SKUPINÁCH**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lenka Kučerová

Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Soukupová, Ph.D.

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. 6. 2021

.....
Lenka Kučerová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Pavle Soukupové, Ph.D. za odborné vedení během tvorby této práce metodickou pomoc, podporu a podnětné rady.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	4
ÚVOD	7
1 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	10
1.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA	10
1.2 DĚTSKÁ SKUPINA.....	11
1.3 ZAŘÍZENÍ PÉČE O DĚTI DO 3 LET V DENNÍM REŽIMU	11
1.4 MIKROJESLE	12
1.5 SCHÉMA PŘEDŠKOLNÍCH ZAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	13
1.6 SCHÉMA SROVNÁNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY A DĚTSKÉ SKUPINY	14
2 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO DĚTI RANÉHO VĚKU	15
2.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA	15
2.2 DĚTSKÁ SKUPINA.....	19
2.3 MIKROJESLE	25
2.4 ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI DO 3 LET V DENNÍM REŽIMU	29
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	31
3.1 VÝZKUMNÝ CÍL	31
3.2 POSTUP VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	31
3.3 POUŽITÉ METODY	31
3.3.1 DOTAZNÍK	31
3.3.2 ROZHOVOR.....	32
3.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	32
4 VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	33
4.1 VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU.....	33
4.1.1 SHRNUTÍ DOTAZNÍKU	42

4.2	ROZHOVORY	42
4.2.1	ROZHOVOR S UČITELKOU Z MATEŘSKÉ ŠKOLY	42
4.2.2	ROZHOVOR S PEČUJÍCÍ OSOBOU Z DĚTSKÉ SKUPINY	46
4.2.3	VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ	50
4.3	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ PRO PEDAGOGICKOU PRAXI	50
	ZÁVĚR	53
	RESUMÉ	54
	RESUME	55
	SEZNAM LITERATURY	56
	PŘÍLOHY	I

SEZNAM ZKRATEK

DS – Dětská skupina

ESF – Evropský sociální fond

MJ – Mikrojesle

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠ – Mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RVP – Rámcový vzdělávací program

ÚP – Úřad práce

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou předškolního vzdělávání dětí. Seznamuje s druhy předškolního vzdělávání a péčí o děti od dvou let jejich věku. Zaměřuje se na edukaci dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině. Porovnává edukaci v těchto zařízeních a zjišťuje, jak je problematika vnímána zaměstnanci ve sledovaných institucích.

ÚVOD

Začleňování dvouletých dětí do předškolních zařízení je v posledních letech v České republice stále častější. Na matky je vyvíjen často tlak od zaměstnavatelů na brzký návrat do zaměstnání, někdy matka zastává významnou pracovní pozici, o kterou nechce přijít a významnou roli hraje i finanční zajištění rodiny. Společnost se rozděluje na dva tábory – na zastánce a na odpůrce tohoto druhu péče o nejmenší děti. Značná část společnosti je přesvědčena, že dítě do tří let věku potřebuje ke správnému vývoji především matku, její lásku, blízkost a osobní péči. Druhá část společnosti podporuje postupné osamostatňování dětí již od dvou let věku a časnější návrat jejich matek do zaměstnání. Tato problematika pro mě byla námětem pro vypracování bakalářské práce.

Česká republika nabízí nejdelsí mateřskou dovolenou ve světě. Nejdříve mohou rodiče čerpat 28 týdnů peněžitou pomoc v mateřství a poté rodičovský příspěvek až do 4 let dítěte. Mohou si sami zvolit délku podle svých možností a preferencí. Nejčastější doba mateřské dovolené je 3 roky. Mnoho rodin si nemůže z finančních důvodů dovolit zůstat s dítětem tak dlouhou dobu doma a umísťují dítě do institucionální péče dříve.

Úkolem předškolních zařízení je zejména edukace. Jedná se o proces cílevědomého a záměrného působení na jedince s cílem formovat jeho osobnost. Jde o celoživotní proces, při kterém se používají formy výchova a vzdělávání. Výchovu lze chápat jako uvědomělou a záměrnou pedagogickou činnost zaměřenou na osvojování si změn osobnosti. Zaměřuje se nejen na osobnost jedince, ale i na jeho potřeby, motivaci, emoce aj. Vzdělávání je systém působení, který je zaměřen na poznávání světa a zdokonalování vlastní osobnosti.

Cílem této bakalářské práce je porovnat edukace dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině, poukázat na specifické přístupy obou zařízení a jejich možnosti pro rozvoj dětí.

Teoretická část se zabývá charakteristikou předškolních zařízení, osvětluje jednotlivé pojmy. Dále odkazuje na legislativu zajišťující fungování předškolních zařízení. Zaměřuje se na podmínky a porovnání edukace dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině, uvádí i další předškolní zařízení péče o děti do tří let.

Praktická část bakalářské práce se zabývá zjišťováním specifik práce s dvouletými dětmi v dětské skupině a mateřské škole a porovnává názory pedagogů z mateřských škol a pečujících osob z dětských skupin. Prostředkem výzkumu je dotazník a rozhovor.

Téma bakalářské práce je mně velmi blízké, neboť s dvouletými dětmi v současné době pracuji, přitom mám osobní zkušenost i se vzděláváním v mateřské škole.

Při tvorbě práce jsem se zajímala o názory pracovníků podílejících se na edukaci dvouletých dětí a o to, jak vnímají rozdíly mezi mateřskou školou a dětskou skupinou.

1 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní vzdělávání je charakterizováno jako doplněk rodinné výchovy a poskytování podnětného prostředí dítěti tak, aby mohlo docházet k jeho aktivnímu rozvoji. (RVP 2015)

Koťátková (2008) zahrnuje do komplexního předškolního období děti od narození do šesti let. Období do tří let označuje obdobím raného předškolního věku. Vágnerová (2012) tvrdí, že psychologie rozlišuje věk raný (do 3 let) a věk předškolní (od 3 do 6 let). V této práci uvádím předškolní věk od 2 do 6 let (v případě odkladu školní docházky do 7 let).

Předškolní zařízení je prvním, které dítě navštěvuje a tvoří velmi důležitou roli v jeho životě. Jeho úkolem je vytvoření podnětného a příjemného prostředí, rozvoj dětské osobnosti, získávání zkušeností, podpora spokojenosti a motivace k dalšímu učení a bádání. Učí životu ve společnosti, tolerance k ostatním dětem, podílí se na citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnat vývoj dětí před nástupem do základní školy. (MŠMT, 2020)

V České republice je v současné době provozována péče o předškolní děti na základě několika právních forem. Nejpočetnější skupinu tvoří mateřské školy, které jsou zapsané v Rejstříku škol a školských zařízení. Tato zařízení zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT). Druhou specifickou formu předškolní péče o děti tvoří dětské skupiny. Tato zařízení jsou zapsaná v Evidenci dětských skupin dle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a spadají do kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV). Mezi další možnost předškolního vzdělávání patří zařízení vzniklá na základě živnostenského oprávnění, které spravuje Ministerstvo průmyslu a obchodu. Poslední skupinu předškolního vzdělávání, zahrnutou v této práci, jsou mikrojesle. Toto zařízení pro nejmladší děti je pilotním projektem MPSV.

1.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA

Mateřské školy jsou určeny pro děti od 3 do 6 let (v případě odkladu povinné školní docházky až do 7 let). Děti mladší 3 let nemají právní nárok na přijetí. O jejich případném přijetí rozhoduje individuálně ředitel školy za předpokladu, že není naplněna kapacita a škola splňuje podmínky pro přijetí 2letých dětí.

Zřizovatelem MŠ může být kraj, obec, svazek obcí, soukromý nebo církevní subjekt aj. Typy MŠ se liší dle zřizovatele na školy veřejné, soukromé mateřské školy rejstříkové a soukromé dětské kluby. V současné době si rodiče mohou vybrat i z velkého množství vzdělávacích programů, které MŠ poskytují. Jedná se o mateřské školy lesní, církevní, s alternativním vzdělávacím programem Začít spolu, Montessori, mateřské školy Daltonské, Waldorfské, školy jazykové. Pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou zřízené Speciální mateřské školy.

Předškolní vzdělávání je povinné pro dítě, které do začátku školního roku dovrší pěti let.

V roce 2020 bylo evidováno na území České republiky 5 304 mateřských škol (MŠMT).

1.2 DĚTSKÁ SKUPINA

Specifickou výchovně vzdělávací péčí o předškolní děti od 1 roku do 7 let tvoří dětské skupiny. Poskytování služby péče o dítě v dětských skupinách započalo 29. 11. 2014, kdy nabyl účinnosti zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. Dětské skupiny velmi často navštěvují 2leté děti, které nebyly přijaty do veřejné mateřské školy. Cílem dětských skupin je sladit rodinný a pracovní život. Dětské skupiny nejsou vzdělávacím zařízením a nenahrazují povinnou předškolní docházku. Jejich fungování je velmi podobné mateřské škole. Financování většiny dětských skupin zajišťují dotace Evropského sociálního fondu. Rodiče se spolupodílí na financování úhradou měsíčního školného. Pro mnoho rodin je však tato služba finančně nedostupná.

V roce 2020 bylo v ČR evidováno 1144 dětských skupin s platným oprávněním (MPSV).

1.3 ZAŘÍZENÍ PÉČE O DĚTI DO 3 LET V DENNÍM REŽIMU

Jedná se o volnou nebo vázanou živnost podle zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání a zajišťuje péči o děti do 3 let. Ve skutečnosti do těchto zařízení mohou chodit i děti starší 3let. Péče o děti probíhá na vlastní náklady a zodpovědnost poskytovatele. Obce ani stát nepřispívá na provoz těchto zařízení, tato služba je proto pro rodiče finančně velmi nákladná. Počet dětí a kvalifikovaného personálu není nijak limitující, je však nutné zajistit prostorové, hygienické a provozní požadavky. Náplní zařízení

je poskytování výchovné péče v denním nebo celotýdenním režimu. Zaměřuje se na získání nových schopností, dovedností a návyků přiměřených věku dítěte (VUPSV.CZ).

K 31. 12. 2020 bylo evidováno celkem 1722 aktivních zařízení péče o děti do 3 let věku. Jelikož se jedná o živnosti, které mohou být v některých případech pozastaveny, nelze přesně stanovit jejich aktuální počet.

1.4 MIKROJESLE

Mikrojesle poskytují pravidelnou a profesionální péči o děti od 6 měsíců do 4 let věku a to v kolektivu maximálně 4 dětí. Jedná se o pilotní projekt MPSV s názvem *Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověřování služby*. Zaručí kvalitní a dostupnou péči pět dní v týdnu, minimálně 8 hodin denně. V roce 2020 byl vytvořen návrh zákona o legislativním zakotvení mikrojeslí v předškolním vzdělávání.

V roce 2020 bylo v provozu 98 mikrojeslí, z toho 5 se nacházelo v Praze. (MPSV)

1.6 SCHÉMA SROVNÁNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY A DĚTSKÉ SKUPINY

	Veřejná mateřská škola	Dětská skupina
Gesce	MŠMT	MPSV
Zřizovatel	Stát, obec, město, kraj, svazek obcí	Zaměstnavatel, obec, kraj, nestátní neziskové organizace, územní samosprávný spolek, právnická osoba, právnická osoba podle zákona o církvi, vysoké školy
Věk dětí	2-7 let	1-7 let
Legislativní ukotvení	Školský zákon, zákon o pedagogických pracovnících ad.	Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
Počet zařízení v ČR k 31. 12. 2020	5 304	1144
Počet dětí zapsaných do zařízení k 31. 12. 2020	362 209	15 245 *
Počet personálu	1 pedagog na max. 28 dětí (s překryvem úvazku druhého pedagoga 2,5 hodiny denně) V případě potřeby asistent pedagoga, chůva	skupina do 6 dětí - 1 chůva skupina 7- 24 dětí -2-3 chůvy V případě dětí mladších 2 let 3 chůvy
** Školné	300-1.300Kč/měsíc	2.000- 10.000 Kč/měsíc
Stravné (průměrně)	1 svačina 5-10Kč 1 oběd 15-20Kč	1 svačina 15-25Kč 1 oběd 40-70Kč
Přijímací řízení	Duben – květen na následující školní rok	Kdykoliv v průběhu roku
Kritéria pro přijetí	<ul style="list-style-type: none"> • Přednostně jsou přijímané děti 5ti leté a starší (povinná předškolní docházka) • dále nejčastěji dle spádovosti a věku • Povinné očkování 	<ul style="list-style-type: none"> • Alespoň jeden rodič je zaměstnaný, OSVČ, student nebo registrován na ÚP • Povinné očkování • Dále dle požadavků zřizovatele

* (odhad MPSV, přesný počet dětí navštěvujících DS vzhledem ke sdílení míst není znám)

** (liší se v závislosti na lokalitě, u DS i na počtu hodin týdně v strávených v DS)

2 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO DĚTI RANÉHO VĚKU

2.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA

Veřejné mateřské školy jsou zřízené státem, obcí, městem nebo svazkem obcí. Vztahuje se na ně školský zákon, který stanovuje předpisy.

Nejvyšší počet dětí ve třídě je 24, pokud udělil zřizovat školy výjimku podle § 23 odst. 5 školského zákona, pak se může počet navýšit maximálně na 28 dětí. Třídy v mateřských školách jsou často heterogenní, tedy smíšené z kolektivu dětí od 2 do 6 let. (V případě odkladu školní docházky do 7 let).

Psycholožka Hana Trtílková tvrdí, že heterogenní třída má své výhody a nevýhody. Umožňuje mladším dětem učit se od starších, starší se učí pomáhat mladším dětem a respektovat je. Dále uvádí, že ve smíšených třídách není tak častá nezdravá soutěživost, jako tomu bývá ve třídách stejně starých dětí. Homogenní třídy pak usnadňují učitelům jednotlivé výchovné a výukové postupy, také se ve třídě vyskytují vhodné didaktické pomůcky pouze pro danou věkovou skupinu. (Učitelské noviny, 2014)

Vzdělávací koncept

Předškolní vzdělávání je první institucionální vzdělávání, které dítě ve svém životě navštěvuje. Klade si tak za důležitý cíl podporovat individuální možnosti dítěte a motivovat ho k pokračování vzdělávání. Doplnjuje rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni vytváří dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Dále obohacuje smysluplně denní program a poskytuje dítěti odbornou péči. (RVP, 2018)

V roce 2004 došlo ke změně systému kurikulárních dokumentů, kdy Národní program vymezuje počáteční vzdělávání jako celek a rámcové vzdělávání programy (dále jen RVP) jako tzv. „rámce“ pro jednotlivé etapy vzdělávání. Učitelé vytváření vlastní vzdělávací program – tzv. školní (třídní) vzdělávací program v podobě integrovaných bloků, a to v podobě, v jaké bude vzdělávací látka předkládána dětem. Integrované bloky se vztahují k nejrůznějším tématům, tradicím, k běžným životním problémům a situacím a také k praktickým dovednostem. Zaměření musí být vhodné vzhledem k věku a k potřebám

předškolního dítěte. Jednotlivé bloky mohou být různě rozsáhlé dle náročnosti tématu a uvážení učitele. Musejí na sebe však navazovat, doplňovat se a odpovídat vzdělávacího obsahu dle nabídky v RVP předškolního vzdělávání. (RVP, 2018)

Legislativní ukotvení

Předškolní vzdělávání je součástí školského zákona č. 561/2004 Sb., dle kterého se všechny mateřské školy všech typů (včetně lesních škol) musí řídit. Základní podmínky byly již popsány v úvodním představení MŠ.

Každá mateřská škola se řídí dle rámcového vzdělávacího programu, který vymezuje konkrétní cíle, povinný rozsah, obsah a podmínky předškolního vzdělávání. Následně si každá mateřská škola na základě rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP) vytváří vlastní školní vzdělávací program. RVP je vydáváno MŠMT, školní vzdělávací program je v kompetenci ředitele příslušné MŠ nebo školského zařízení. (RVP, 2018)

Školní rok, nejen předškolního vzdělávání, začíná 1. září a končí 31. srpna. V období letních měsíců (červenec a srpen) bývá většina mateřských škol otevřena v omezeném provozu, pouze v předem určené týdny. V případě potřeby umístění dítěte do zařízení i v době uzavření mohou rodiče využít služeb v jiné spádové mateřské škole po předchozí domluvě.

Od školního roku 2017/2018 je dle novely zákona č. 178/2016 Sb. povinná předškolní docházka pro děti, které do 31. srpna daného kalendářního roku dovršily věku pěti let, a to až do zahájení povinné školní docházky. Vzdělávání dětí, které dovrší v daném roce 5 let nebo mají odklad povinné školní docházky, se poskytuje bezúplatně. (MŠMT, 2019)

Přijímání dětí

V období od 2. května do 16. května probíhají zápisy do mateřských škol. Bližší informace jsou s předstihem stanoveny ředitelem školy po dohodě se zřizovatelem. O přijetí rozhoduje ředitel školy, který může stanovit zkušební pobyt dítěte, ten je možný maximálně na 3 měsíce.

Děti jsou do mateřské školy přijímány především dle věku a spádovosti, která se odvíjí od místa trvalého pobytu dítěte. Přednost mají děti, které v daném školním roce plní

povinnou předškolní docházku a zvolená mateřská škola je zároveň jejich spádová. Následně jsou přijímány spádové děti čtyřleté, spádové děti tříleté a na závěr spádové děti dvouleté. Pokud i nadále nedojde k naplnění kapacity, přijímány jsou dvouleté děti, které spadají do zvolené MŠ, následně děti nespádové a to od nejstarších. Mnohdy kapacita školy neposkytne ani dostatek míst pro všechny tříleté děti spádové. Některé školy přihlížejí i k tomu, zda školu již navštěvuje starší sourozenec nebo zda mají zájem o celodenní docházku dítěte. Tato kritéria jsou však pouze doplňková a přihlíží se k nim pouze částečně. Kritéria pro přijetí nejsou totožné po celé republice, velmi se však neliší.

Ve školním roce 2018/2019 navštěvovalo mateřské školy 363.776 dětí, z toho 20.076 dětí ve věku 1 rok a 11 měsíců – 2 roky a 8 měsíců. (Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku, 2020)

Podmínky pro přijetí dvouletého dítěte

Dvouleté děti nemají právní nárok na přijetí do mateřské školy. Pro vzdělávání dětí mladších tří let je důležité zajistit další podmínky, dle vývojových specifik a individuálních potřeb.

RVP definuje podmínky vzdělávání dětí mladších tří let takto: *„Dítě ve věku od dvou do tří let má některé potřeby jiné nebo intenzivnější než děti starší. Potřebuje stálý pravidelný denní režim, dostatek emoční podpory, zajištění pocitu bezpečí, přiměřeně podnětné prostředí a činnosti, více individuální péče, srozumitelné pravidla.“* (RVP, 2018)

Třídu je nutné vybavit vhodnými hračkami pro dvouleté děti. Ostatní hračky a pomůcky vhodné pro starší děti se v případě, že se jedná o smíšenou třídu, se musejí bezpečně ukládat do dostatečně zabezpečených skříněk. Třída musí být uzpůsobena tak, aby se v ní nacházel dostatečný prostor na hraní a zároveň nabízel možnost průběžného odpočinku. Šatnu je nutné vybavit úložným prostorem pro náhradní oblečení a hygienické potřeby. Program dne je důležité přizpůsobovat individuálním potřebám jedinců a na realizaci činnosti vymezit dostatek času.

Financování

Předškolní vzdělávání je stejně jako základní, střední a vyšší odborné vzdělávání financováno ze státního rozpočtu a z rozpočtu zřizovatelů příslušných škol. Přímé výdaje, mezi které řadíme platy zaměstnanců, výdaje na učební pomůcky, výdaje na vzdělávání pedagogických pracovníků jsou placené z rozpočtu kapitoly MŠMT. Další náklady spojené s provozem MŠ financuje zřizovatel, tedy obec, svazek obcí nebo kraj. Dalším zdrojem financí jsou měsíční platby tzv. školného od zákonných zástupců dětí. Výše úplaty za vzdělání se velmi liší dle typu MŠ a především její lokalitě. V obcích a malých městech se výše školného za veřejné MŠ pohybuje okolo 300-500 Kč měsíčně. Ve větších městech je průměrná výše školného 500-800 Kč. V Praze se měsíční platba za státní školu pohybuje okolo 1.000- 1.300 Kč měsíčně. Soukromé školy jsou částečně financované z dotací ze státního rozpočtu a částečně úplatou za poskytování vzdělávání od rodičů. Soukromé školy jsou až desetinásobně dražší než veřejné školy, ceny se mohou i značně lišit. (EACEA.EC. EUROPA. EU, 2021)

Požadavky na personál

Pedagogický personál musí splňovat odbornou kvalifikaci, kterou zajišťují vysoké školy s pedagogickým zaměřením na předškolní vzdělávání, vyšší odborné školy a některé střední pedagogické školy. Zaměstnanec, který požadovanou kvalifikaci nemá, ji musí průběžně doplnit. (RVP, 2018)

Učitelé se ve směnách překrývají tak, aby byla zajištěna optimální péče o děti, a to nejméně v rozsahu dvou a půl hodiny denně. Ve třídách s dětmi mladšími tří let se často vyskytují i chůvy neboli nepedagogický personál, který pomáhá s péčí o dvouleté děti, zejména v oblasti sebeobsluhy, zajištění bezpečí a individuálních potřeb. Tento nepedagogický personál je financován z evropských dotací nebo z financí určených na mzdu pro nepedagogické pracovníky. Mezi další podmínky na výkon činnosti pedagogického pracovníka patří trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost, plná způsobilost k právním úkonům a správná znalost českého jazyka. (MŠMT, 2012)

Věcné podmínky

Základní věcné podmínky jsou legislativně vymezeny právními normami. RVP předškolního vzdělávání je podrobněji popisuje. Pro plně vyhovující věcné podmínky je zapotřebí následovné:

- Dostatečně velké a vhodně uspořádané prostory
- Dětský nábytek, nářadí na cvičení
- Hygienické zařízení
- Vybavení pro odpočinek dětí přizpůsobené antropometrickým požadavkům
- Dětské práce jsou umístěny tak, aby k nim měli přístup děti i jejich rodiče
- Zahrada nebo dětské hřiště vybavené vhodnými prvky
- Vhodné hračky a pomůcky, které jsou umístěny tak, aby si je děti mohly samostatně brát a následně uklízet

Další nejen věcné podmínky vzdělávání si vytváří každá mateřská škola vlastní a to dle vlastních požadavků a možností.

2.2 DĚTSKÁ SKUPINA

Dětské skupiny tvoří nekomerční služby, které mohou být zřízeny pro širokou veřejnou nebo v rámci firmy či školy. Zřizovatelem může být zaměstnavatel, obec, kraj, nestátní neziskové organizace, územní samosprávný spolek, právnická osoba, právnická osoba podle zákona o církvi nebo vysoké školy. (MPSV, 2020)

Skupiny většinou navštěvují děti v širokém věkovém rozpětí. Internetový portál Revue pro sociální politiku uvádí, že rodiče si věkově smíšený kolektiv dětí chválí. Jedním z důvodů je možnost navštěvování totožné skupiny sourozenců, přičemž mladší sourozenec si snadněji zvyká. (Revue pro sociální politiku a výzkum, 2017)

Výhody dětských skupin shledáváme především v menším počtu dětí. Nejčastěji jsou zřizované skupiny pro 12 dětí, o které se starají nejméně 2 kvalifikovaní pracovníci. Dětem se tak mohou více individuálně věnovat dle potřeb a zájmů. Jelikož se nejedná o školské zařízení, edukace zde plní spíše funkci výchovnou.

Vzdělávací koncept

Dětské skupiny nejsou vzdělávacím zařízením a v mnoha ohledech nedosahují takových parametrů jako mateřská škola. Přesto jsou velmi žádanou alternativou výchovné a vzdělávací péče.

Poskytovatel služby je povinen vypracovat plán výchovy a péče o děti v dětské skupině, ve kterém vytyčuje vzdělávací cíle a obsah. Dále se zaměřuje na formování osobnosti dítěte a psychický a fyzický vývoj. Plán výchovy a péče si vypracovává každý zřizovatel vlastní. Plán výchovy a provozní řád tvoří povinnou přílohu Smlouvy o poskytování péče, kterou je rovněž nutné přiložit ke smlouvě a zpřístupnit v prostorách dětské skupiny. (MPSV,2020)

Legislativní ukotvení

Podmínky založení a provozu dětských skupin stanovuje zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů.

Zařízení je určené pro děti od 1 roku do zahájení povinné školní docházky a je hojně využíváno především rodiči dětí mladších 3 let, jejichž děti nebyly přijaty do mateřské školy. Zřizovatel si sám stanoví věkové rozpětí přijatých dětí a to zejména podle zájmu rodičů. Každou dětskou skupinu může navštěvovat 5 až 24 dětí, o které se stará kvalifikovaný personál. Počet pečujících osob se odvíjí dle počtu dětí.

Poskytování péče je v minimálním rozsahu 6 hodin denně, každý pracovní den. Jelikož se nejedná o školní zařízení, nevztahují se na dětské skupiny školní prázdniny. Většina dětských skupin zůstává otevřena celý rok a o letních měsících poskytuje krátkodobé služby pro děti, které mimo prázdnin navštěvují mateřskou školu.

Stravování

Dětské skupiny nejsou povinné zajišťovat stravovací služby a pitný režim. Nicméně většina zařízení stravování zajišťuje a nabízí tak rodičům ucelenou službu, během které nemusí řešit další záležitosti, a o dítě je celistvě postaráno. Zřizovatel, který se rozhodne zajišťovat stravovací služby, je povinen vypracovat příručku HACCAP (Hard Analysis and Critical Control Points), která slouží jako preventivní opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti

potravin a pokrmů během zpracování, skladování, manipulací a přepravou. Pečující osoby se stravou zachází tak, aby zajistily hygienicky správnou manipulaci, uchování a ohřev jídla. Osoba, která manipuluje s jídlem, musí znát základní hygienické minimum a vlastnit zdravotní průkaz. Kontrolu splňování předepsaných povinností zajišťuje Krajská hygienická stanice, která provádí ve všech dětských skupinách namátkové kontroly.

Způsoby zajištění stravy jsou následující:

1) *Strava zajištěna zákonnými zástupci dětí*

Rodiče zajistí vlastní jídlo pro své děti. Stravu přináší na daný den a pečující osoby stravu pouze servírují.

2) *Strava dovážena – DS jako výdejna*

Druhou variantou stravování je dovážení stravy externím dodavatelem, nejčastěji jím bývá školní jídelna z nedaleké MŠ, cateringová služba nebo jiné vývařovny. Teplé pokrmy jsou převáženy v termoboxech. V případě, že pokrm, který se podává teplý, nesplňuje teplotu 60°C, je nutné jej přihřát v mikrovlnné troubě. Všechny údaje o ohřívání pokrmů pověřená osoba zapisuje do sešitu k tomu určenému. Cena za jednu porci oběda se pohybuje většinou okolo 40- 60 Kč v závislosti na zařízení, ze kterého je odebírán.

3) *Strava připravována v DS*

Poslední možností, jak zajistit stravu pro pečované děti, je připravovat stravu přímo v DS. V takovém případě je nezbytné zajistit personál, vhodný prostor a dodržet všechny hygienické požadavky. Ve většině případů se tato možnost vzhledem k počtu dětí finančně nevýhodná.

Některé DS poskytování stravy kombinují. Svačiny si připravují pečující osoby samy a oběd dováží externí dodavatel. Svačiny připravované přímo v DS jsou finančně přijatelnější. Chůvy si mohou regulovat množství pečiva, ovoce a zeleniny dle aktuálního počtu dětí. Strava by měla i tak splňovat výživové a smyslové požadavky na děti předškolního věku. Není povinnost dodržovat spotřební koš či jiné zásady, které jsou platné pro školské zařízení. Konkrétní způsob provedení stravování je na zřizovatelích, případně rodičích, pokud dětem jídlo donáší. (MPSV, 2020)

Přijímání dětí

Přijímání dětí probíhá ve většině zařízení dle volné kapacity po celý rok. Každá skupina volí jiný způsob přijímání nových členů. Nejčastěji je to na základě pořadníku, který zajišťuje nediskriminační přístup. Některé DS si nové zájemce vybírají například na osobních schůzkách na základě věku, individuálních požadavků a častosti docházky. Zřizovatelé nejčastěji preferují každodenní docházku, nabízí však i docházku na 1-3 dny v týdnu, kterou využívají především mladší děti.

Financování

Dle zákona 267/2014 Sb., o poskytování služby péče v dětské skupině, musí být provoz dětské skupiny neziskový.

Mezi nejvyšší měsíční náklady každé skupiny patří mzdy pečujících a nepečujících osob, následně nájemné, energie a služby. Na základě výše prokazatelných výdajů je stanoveno školné každé dětské skupiny.

Příjmy dětské skupiny

1) Příspěvek z Evropského sociálního fondu

Většina dětských skupin je financována z Evropského sociálního fondu (ESF), který přispívá maximálně 9 125 Kč na jedno dítě měsíčně. Projektová dotace je časově omezena a vyprší v první polovině roku 2022. Financování poté bude, dle aktuálních informací, hrazeno částečně ze státního rozpočtu a částečně měsíční platbou od rodičů.

2) Školné

Druhým nepostradatelným zdrojem financí je poplatek za docházku od rodičů (zákonných zástupců), takzvané školné. Poplatek se pohybuje od 500Kč/měsíc do 10.000Kč/měsíc, v závislosti na lokalitě. Do školného se nezapočítává stravné, které se platí zvlášť a částka je individuální.

3) Příspěvek zaměstnavatele

Poslední zdroj financí se týká pouze podnikových dětských skupin, které zaměstnavatel založil jako benefit pro své zaměstnance. Část nákladů tak může hradit právě zaměstnavatel jako formu zaměstnaneckého benefitu. (Moje dětská skupina.cz, 2020)

Výše nákladů na jedno dítě je velmi rozdílná v každém kraji. Nejvyšší výdaje připadají na Střední Čechy, kde se částka pohybuje průměrně okolo 12 687Kč na dítě měsíčně. Nejmenší náklady má v průměru Moravskoslezský kraj, kde výše měsíčních výdajů na jedno dítě se pohybuje okolo částky 9 923 Kč. (Moje dětská skupina.cz, 2020)

Financování dětských skupin z Evropského sociálního fondu bude ukončeno v polovině roku 2022, kdy skončí podpora těchto zařízení z evropských fondů. MPSV proto chystá nové financování a podmínky pro fungování dětských skupin.

Požadavky na personál

Pečující osoba je povinna mít ukončené pedagogické, zdravotnické, sociální vzdělání nebo profesní kvalifikaci chůvy do zahájení školní docházky. Počet personálu závisí na počtu dětí ve skupině. Jedna pečující osoba se může starat maximálně o 6 dětí. Nejčastěji jsou zřizovány skupiny do 12 dětí, ve kterých je zapotřebí dvou kvalifikovaných pracovníků. V případě docházky jednoho a více dětí mladších 2 let, je zapotřebí o jednu pečující osobu více. Tři pečující osoby jsou také zapotřebí ve větších skupinách o 13-24 dětech. Mnohé DS zaměstnávají 3 chůvy, aniž by to stanovoval zákon. Vyšší počet personálu umožňuje individuálnější práci s dětmi. (MPSV, 2020)

Věcné podmínky

Prostor, ve kterém se nachází dětská skupina, musí být kolaudovaný jako byt, obytná místnost nebo pobytová místnost. Požadavky na zázemí DS jsou definovány ve vyhlášce č. 281/2014 Sb. – pro skupiny s kapacitou do 12 dětí a vyhlášce č. 410/2005 Sb. s kapacitou 13-24 dětí.

Pro DS do 12 dětí musí poskytovatel zajistit:

- Samostatnou denní místnost ve výměře 3m² na jedno dítě, včetně adekvátního vybavení (např. skříň, stoly, židle, hračky, výtvarné, hudební a pohybové pomůcky, atd.)
- Vybavení denní místnosti či samostatné ložnice na spaní (lehátka, matrace, lůžkoviny a prostor pro hygienické uložení)
- Lékárničku

-
- Šatnu – (do počtu 4 dětí postačí vyčlenit prostor v rámci denní místnosti, od 5 do 12 dětí je nutné vyčlenit oddělenou místnost.)
 - Hygienické zařízení (dětské záchody, umyvadla v dané výšce)
 - Úklid a nakládání s prádlem dle vyhlášky
 - Venkovní prostor (postačí veřejně přístupné hřiště nebo prostor v přírodě v docházkové vzdálenosti)

Pro DS 13-24 dětí musí poskytovatel zajistit:

- Samostatnou denní místnost ve výměře 4m² na jedno dítě, včetně adekvátního vybavení. Pokud je oddělena spací místnost, postačí pouze 3m² na jedno dítě.
- Plocha na odpočinek (musí být minimálně 1,7m² na jedno lehátko.)
- Lékárničku
- Šatnu (o výměře 0,25m² na jedno dítě, s vhodným šatním vybavením pro každé dítě.
- Hygienické zařízení (dětské záchody, umyvadla v dané výšce)
- Vlastní oplocený venkovní prostor

Budoucnost dětských skupin

Od poloviny roku 2022 začne docházet k přeměně dětských skupin na *jesle*. Tato změna je povinná pro všechny dětské skupiny a to nejpozději do konce srpna roku 2024.

Jesle budou určeny dětem od 6 měsíců do 3 let (do konce školního roku). Další změnou je zajištění péče počtem personálu. Již nebude, nutná přítomnost třetí pečující osoby v případě, že se ve skupině nachází dítě mladší dvou let. Tři pečující budou nutné u větších skupin od 13 dětí. Pečující osoby budou muset mít zdravotnické vzdělání či případně profesní kvalifikace chůvy v jeslích. Nebude tak možné nadále zaměstnávat pedagogické a sociální pracovníky a chůvy na základě kvalifikace chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky. Každá pečující osoba bude každé dva roky absolvovat kurz první pomoci v rozsahu 8 hodin. Financování z Evropského fondu nahradí financování státem, které by mělo být stabilní. Poslední zmíněnou změnou je příspěvek na stravování, který by měl

být totožný pro mateřské školy i jesle a to 10 Kč denně na jedno dítě. Další změny a podmínky pro budoucí jesle nejsou k 17. 6. 2021 blíže definovány. (MPSV 2020)

Stát počítá s financováním jeslí v rozsahu 1,4 miliard korun ročně, při zachování současné kapacity dětských skupin 15 tisíc dětí. (I DNES, 2021)

Tisková zpráva ze dne 20. července 2020 potvrzuje schválení novely zákona o jeslích.

2.3 MIKROJESLE

Mikrojesle jsou projektem MPSV, který vznikl v roce 2016. Vyhlášená byla výzva č. 126 a č. 127, během které vzniklo 72 mikrojeslí. Za podpory ESF vybudovali zaměstnavatelé vhodné zázemí pro nejmenší děti a poskytli vzdělání pečujícím osobám. Během tříleté spolupráce dostávali zřizovatelé podporu a poradenské služby, možnost účasti na vzdělávacích seminářích pro pečující osoby. Cílem projektu bylo ověřit fungování nové služby a vytvořit návrh legislativního ukotvení v systému předškolní péče. (Mikrojesle.mpsv.cz)

V roce 2019 byly vyhlášené nové výzvy a to Výzva č. 69 a 70, ve kterých byly podpořené některé stávající zařízení a podpořeno bylo i 36 nových. V průběhu výzev jsou ve spolupráci rodičů, pečujících osob a zřizovatelů prezentovány výstupy a vypracovány statistiky. V roce 2020 byl vytvořen návrh legislativních změn a nelegislativních doporučení. Tento návrh nebyl k 1. 1. 2021 schválen.

Stejně jako dětské skupiny jsou i mikrojesle zařízeními spadající pod MPSV, nejedná se tedy o vzdělávací zařízení. Zřizovatelem může být obec, příspěvková organizace obce či nezisková organizace obce. K 1. 1. 2021 je v provozu 98 mikrojeslí.

Vzdělávací koncept

Jedná se o profesionální péči o děti od šesti měsíců do čtyř let v kolektivu maximálně čtyř dětí. Ve většině případů dochází ke sdílení míst, kdy do mikrojeslí je zapsáno až třináct dětí, které se střídají v pobytu. Mikrojesle (dále jen MJ) fungují pět dní v týdnu, minimálně osm hodin denně. Prostředí se snaží co nejvíce podobat tomu rodinnému. Mikrojesle poskytují individuální výchovnou péči zaměřenou na rozvoj dítěte s ohledem na věk, která

je finančně dostupná. K datu 31. 10. 2020 je evidováno 98 mikrojeslí po celé České republice. (MPSV, 2020).

Nově vzniklá zařízení v rámci Výzvy č. 69 a 70 jsou povinné, stejně jako dětské skupiny, vypracovat plán výchovy a péče. Plán obsahuje metody práce, návod na denní práci s dětmi, slouží zároveň pro rodiče, kterým má být prostřednictvím tohoto dokumentu seznámena metodika, jímž se budou v průběhu denních činností pečující osoby věnovat. Plán výchovy a péče je velmi podobný školskému dokumentu s názvem Rámcový vzdělávací program pro předškolní zařízení, který je povinný pro mateřské školy.

Legislativní ukotvení

Pilotní projekt MPSV s názvem *Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích* vznikl v roce 2016 v rámci podpory z ESF. Cílem služby je nabídnout profesionální péče o nejmenší děti. Zařízení se prozatím řídí specifickými podmínkami a nemají oporu v legislativě. V roce 2020 byl vypracován návrh zákona „*Služba péče o dítě v mikrojeslích*“. Návrh nebyl k datu 1. 4. 2021 schválen.

Stravování

Provozovatel stravu obstarává z vlastních zdrojů, nákupem od dodavatele nebo ji zajišťuje od rodičů. Pečující osoba, která manipuluje a podává stravu dětem, je povinna vlastnit potravinářský průkaz a zacházet s jídlem podle hygienických požadavků, dle zákona č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. V případě kojenců je důležité dále splňovat podmínky přípravy dětské stravy.

Přijímání dětí

Při přijímání nových dětí provozovatel služby postupuje tak, aby skupina dětí byla transparentní a nediskriminační. Cílová skupina nesmí mít nijak zužována. Pro přijetí dítěte musí oba rodiče (resp. jiné osoby pečující o dítě ve společné domácnosti) splnit jedno následující kritérium:

- Jsou zaměstnaní
- Vykonávají podnikatelskou činnost

-
- Jsou evidováni na úřadu práce a zaměstnání si aktivně hledají
 - Jsou zapojeni v procesu vzdělávání či rekvalifikace

Vazbu na trh práce oba rodiče prokazují následujícími formami:

- 1) Zaměstnaná osoba – *potvrzení zaměstnavatele o pracovním poměru* (vč. DPP, DPČ), ve kterém je uvedena doba trvání pracovního poměru
- 2) Osoby výdělečně činné – *potvrzení České správy sociálního zabezpečení o úpravě odvodů na sociální pojištění*
- 3) Nezaměstnané osoby – *potvrzení Úřadu práce o evidenci uchazeče o zaměstnání*
- 4) Osoby v procesu vzdělávání – *potvrzení o studiu*
- 5) Osoby absolvující rekvalifikační kurz – *potvrzení o účasti na rekvalifikačním kurzu a doložení certifikátu nebo potvrzení o úspěšném ukončení.*(Podmínkou je kurz akreditovaný v ČR nebo EU). (MPSV)

Zřizovatel mikrojeslí může kromě výše uvedených kritérií při zvýšené poptávce přidat další podmínky pro přijetí.

- *Trvalý pobyt na území obce či městské části, kde se nachází MJ*

Tímto kritériem, však dochází k diskriminaci cizinců, kteří mohou mít povolení k pobytu v České republice, nikoliv však v konkrétní obci, jako to mají občané České republiky. Pokud by bylo podmínkou trvalý pobyt v místě MJ, byli by automaticky vyloučeni a diskriminováni všichni cizinci. Doporučuje se tak přijetí každého dítěte zvážit individuálně. Dále se nesmějí přijímat pouze děti zaměstnaných rodičů, možné je však bodově je zvýhodnit.

- *Sourozenci v mikrojeslích.*

Přijetí sourozence je ve většině případů pozitivní na adaptaci dítěte v novém prostředí. Zvýhodnění by však nemělo být výraznější než ostatní kritéria.

-
- *Sociální kritérium*

Například péče o dítě samoživitele/samoživitelky, péče o dítě, jehož rodiče se nachází v nepříznivé sociální situaci.

- *Datum přijetí žádosti o přijetí do MJ na příslušném úřadě*

Upřednostnění dříve podaných žádostí.

Financování

Vzhledem podpory od státu a Evropské unie (ESF) je služba pro zájemce bezplatná. Rodiče nebo jiní zákonní zástupci tak financují pouze stravné. Po skončení pilotního projektu, nejpozději v polovině roku 2022, by mělo docházet k financování celkem ze tří zdrojů a to totožně jako budoucí jesle.

- 1) Státní rozpočet
- 2) Platba školného od zákonných zástupců
- 3) Finanční podpora od zřizovatelů

Požadavky na personál

Dle informací na webových stránkách MPSV, musí personál splňovat jedno z níže uvedených vzdělání: *„všeobecná sestra, praktická sestra, dětská sestra, zdravotnický asistent, ošetřovatel, porodní asistentka, zdravotně-sociální pracovník, zdravotnický záchranář, psycholog ve zdravotnictví, specializovaná způsobilost k výkonu povolání klinického psychologa, sociální pracovník, odborná způsobilost pracovníka v sociálních službách, učitel mateřské školy, učitel prvního stupně základní školy, asistent pedagoga, vychovatel. Stačí také podstoupit rekvalifikační kurz a zkoušku z profesní kvalifikace Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky.“* (MPSV,2020)

Dalším neméně důležitým požadavkem na pečující osobu je trestní bezúhonnost, dosažení plnoletosti a zdravotní způsobilost. (MPSV, 2019)

2.4 ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI DO 3 LET V DENNÍM REŽIMU

Službu péče o děti do tří let věku lze provozovat na základě vázané živnosti „*Péče o dítě do tří let věku v denním režimu.*“

Prostory musí splňovat hygienické podmínky dle vyhlášky č. 410/2005 Sb., které jsou totožné se školskými předškolními zařízeními. Další podmínky na provoz nejsou nijak definovány, není zapotřebí zřizovat vzdělávací plán obdobný RVP či Plánu výchovy a péče. Službu lze poskytovat i v domácnosti klientů, v tomto případě odpadá přísné splňování podmínek pro poskytování služby.

Na rozdíl od mateřských škol nebo dětských skupin není stanoven maximální počet dětí ve třídě. Poskytování služby je na komerční bázi, obce ani stát na provoz nepřispívají. Financování je zcela hrazené ze soukromých finančních zdrojů a rodiči. Částka školného je v porovnání s ostatními zařízeními mnohonásobně vyšší. (VUPSV.CZ)

Ředitel Pražské hygienické služby Jan Jarolímek uvádí mnoho výtek na provozovny péče o předškolní děti na základě živnosti. Zařízení mnohdy nesplňují prostorové podmínky, vybavení a další požadavky dle hygienických norem. Zároveň upozorňuje, aby rodiče věnovali při výběru předškolního subjektu patřičnou pozornost, zda daná instituce splňuje registrovanou živnost Péče o dítě do tří let věku nebo je zapsáno v rejstříku MŠMT. (Jan Jarolímek, 2018)

Vzdělávací koncept

Komerční služby se řídí dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a jak už je z názvu patrné, nejedná se o školské vzdělávací zařízení. Službu péče o děti do tří let věku lze provozovat pouze na základě vázané živnosti „*Péče o dítě do tří let věku v denním režimu.*“ Na zařízení jsou kladeny mnohem menší nároky než u mateřských škol, dětských skupin a mikrojeslí.

Dle výzkumu Kuchařové a kol. 2009 je o tuto formu péče o děti nejvyšší zájem v dopoledních hodinách ze strany rodičů, kteří oba pracují. Služba je hojně využívána na pravidelné i nepravidelné hlídání, dle potřeby rodičů.

Legislativní ukotvení

Komerční služby se řídí dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, nejedná se o školské vzdělávací zařízení. Na zařízení jsou kladeny mnohem menší nároky než u mateřských škol, dětských skupin a mikrojeslí. Prostory musí splňovat hygienické podmínky dle vyhlášky č. 410/2005 Sb., které jsou totožné se školskými předškolními zařízeními.

Stravování

Hygienické podmínky pro přípravu stravy jsou obdobné s podmínkami pro dětské skupiny. Právě proto i tato zařízení volí často variantu dovozu pokrmů, které pouze ohřejí a servírují. Možností je také donáška stravy rodiči.

Financování

Komerční služby jsou financovány primárně rodiči, dále z prostředků zřizovatele a sponzorských darů. Cena se liší v každém zařízení.

Požadavky na personál

Personál musí splňovat odbornou způsobilost tj. vzdělání všeobecné sestry, zdravotnického asistenta, ošetřovatele, porodní asistentky, záchranáře (dle zákona č. 96/2004 Sb.), sociálního pracovníka nebo pracovníka v sociálních službách (dle zákona č. 563/2004 Sb.), odbornou kvalifikaci k výkonu povolání učitele mateřské školy (dle zákona č. 563/2004 Sb.), nebo profesní kvalifikaci chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky (dle zákona č. 179/2006 Sb.) Počet personálu není nijak stanoven.

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

3.1 VÝZKUMNÝ CÍL

Cílem výzkumné části této bakalářské práce je porovnání edukace v mateřské škole a dětské skupině. Mojí snahou je zjistit, jaká jsou specifika práce v těchto zařízeních při práci s dvouletými dětmi a jaké názory na edukaci těchto dětí má personál z těchto zařízení.

DÍLČÍ CÍLE

- Jak se liší edukace dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině
- Jaké jsou názory personálu na mateřské školy a dětské skupiny a edukaci dvouletých dětí

3.2 POSTUP VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

- Oslovit pracovníky z mateřských škol a dětských skupin, kteří mají praxi s dvouletými dětmi ve třídě, a požádat je o anonymní zodpovězení otázek
- Osobně oslovit pedagoga z mateřské školy, který má zkušenost s dvouletými dětmi ve třídě a provést s ním rozhovor
- Osobně oslovit pečující osobu z dětské skupiny, která má zkušenost s dvouletými dětmi ve třídě, a provést s ní rozhovor
- Zpracovat a vyhodnotit data
- Vyvodit závěry

3.3 POUŽITÉ METODY

Při vypracování výzkumné části této bakalářské práce jsem se zaměřila na smíšený výzkum. Potřebné informace byly zjišťovány metodou dotazník a polostrukturovaný rozhovor. Data získaná z rozhovorů jsou přímé výroky respondentů.

3.3.1 DOTAZNÍK

Dotazník je jedna z nejčastějších metod získávání hromadných údajů, za pomoci kladení otázek a písemném získávání odpovědí. (Gavora, 2010)

K dotazování docházelo anonymně prostřednictvím on-line vyplňování dotazníků, ve kterém byly vytvořené strukturované, ale také nestrukturované otázky. Dotazník vyplnilo 122 respondentů z řad personálu mateřských škol a dětských skupin. Všichni dotazování mají zkušenost s edukací dvouletých dětí v některých z těchto zařízení. Otázky byly kladeny tak, aby byl zjištěn subjektivní názor a zkušenost.

3.3.2 ROZHOVOR

Rozhovor byl veden polostrukturovaným dialogem. Průběžně byly pokládány doplňující otázky, které upřesnily myšlenku dotazovaného a umožnily tak větší vzhled do zkoumané problematiky. Cílem bylo zjištění rozdílů mezi zařízeními z pohledu personálu a osobní zkušenosti s dvouletými dětmi.

3.4 VÝZKUMNÝ VZOREK

Výzkum byl rozdělen do dvou fází, které probíhaly na konci roku 2020. V první fázi byl vytvořen online dotazník určený pracovníkům MŠ a DS, kteří mají zkušenost s dvouletými dětmi. Otázky byly zvoleny otevřené a polootevřené, aby docházelo k co nejpřesnější odpovědi dle každého respondenta.

Odpovědi od pedagogů a ředitelů MŠ byly nasbírané velmi rychle, aby však došlo k vyrovnanému počtu odpovědí z mateřských škol a dětských skupin, požádala jsem dětské skupiny prostřednictvím E-mailu o vyplnění. Většina skupin vyšla vstříc a odpovědi zaslala.

Z dotazníku byla vyřazena veškerá data od respondentů, kteří nepracují s dvouletými dětmi a nepracují v mateřské škole nebo dětské skupině.

Na základě výsledků z dotazníku a zjištění zajímavých skutečností byly připraveny otázky do rozhovoru, který probíhal on-line na začátku roku 2021. První rozhovor se uskutečnil s učitelkou Evou, která pracovala s dvouletými dětmi v mateřské škole v Plzni a nyní je na mateřské dovolené. Druhý rozhovor se uskutečnil s pečující osobou Veronikou, která pečuje pátým rokem o děti v dětské skupině v Plzni.

Data získaná z rozhovorů jsou přímé výroky respondentů, jejichž jména jsou pozměněna.

4 VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

4.1 VYHODNOCOVÁNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU

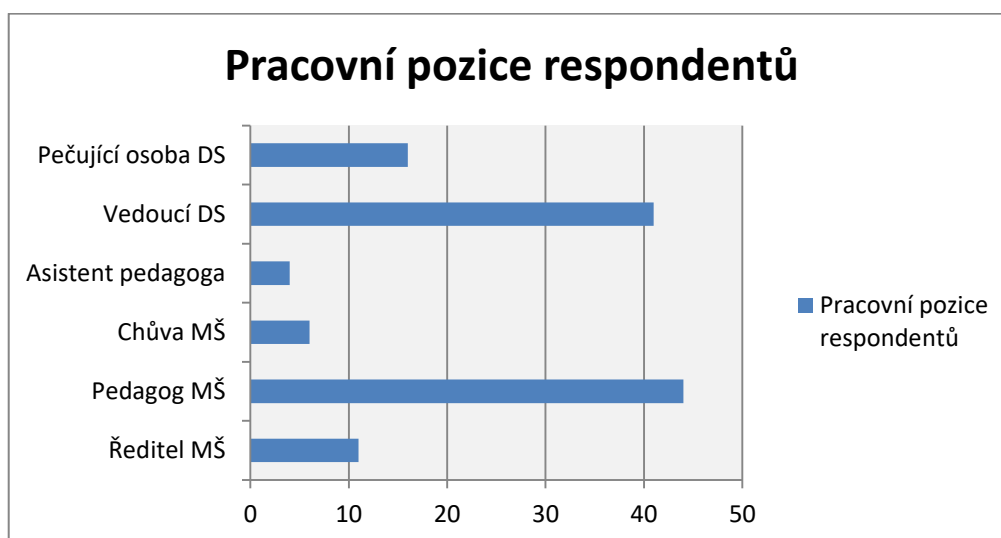
- Na jaké pracovní pozici pracujete/ máte zkušenost?

Pracovní pozice	Počet zastoupení
Pedagog MŠ	44
Ředitel/ka MŠ	11
Chůva MŠ	6
Asistent pedagoga	3
Pečující osoba DS	41
Vedoucí DS	16

Tabulka č. 1: Pracovní pozice respondentů dotazníkového šetření

Úvodní otázka se zaměřovala na pracovní pozici respondentů. Jelikož se tento výzkum zaměřuje pouze na zkušenost s dvouletými dětmi z mateřské školy a dětské skupiny, respondenti z ostatních zařízení a bez zkušenosti s dětmi mladší tří let byli vyřazeni.

Více respondentů se zúčastnilo z mateřských škol. Pedagogové 36% (44), ředitelé 9% (11), chůvy 5% (6) a asistenti pedagoga 3% (3). Pracovníků z dětských skupin se zúčastnilo pouze o 6 méně. Pečujících osob 34% (41) a vedoucích DS 13% (16).



Graf 1: Pracovní pozice respondentů dotazníkového šetření

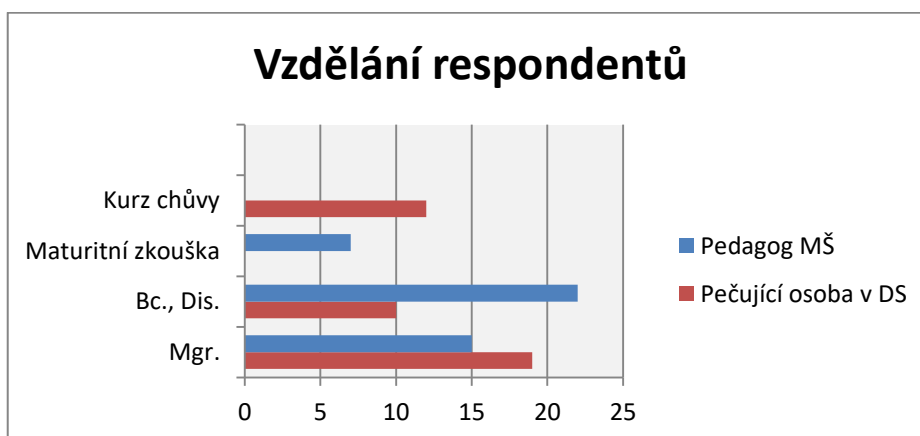
- Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

	Mgr.	Bc.,DiS.	Kurz chůvy	Maturita
Pedagog MŠ	15	22	-	7
Ředitel/ka MŠ	4	5	-	2
Chůva MŠ	-	2	-	4
Asistent pedagoga	-	1	-	3
Pečující osoba DS	19	10	12	-
Vedoucí DS	9	5	2	-
Celkem	47	45	14	16

Tabulka č. 2: Vzdělání zaměstnanců

Druhá otázka zjišťovala vzdělání zaměstnanců v MŠ a dětské skupině. Výsledná čísla jasně ukazují nejvyšší zastoupení pracovníků s vysokoškolským titulem, a to v mateřské škole i v dětské skupině. Pedagogové v mateřské škole nejčastěji vlastní vysokoškolský titul Bc., popř. DiS., a to v poměru 50% (22), titul Mgr. 34% (15), 16% dotázaných má vystudovanou střední školu s maturitou. Lze předpokládat, že se jedná ve velké míře především o studenty, kteří momentálně vysokou školu studují. Z dotázaných pečujících osob má 46 % titul Mgr. (19), 29 % kurz chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a 24,5% vysokoškolský titul Bc. (12).

Z této otázky vyplývá vysoká vzdělanost pracovníků v obou typech zařízení.



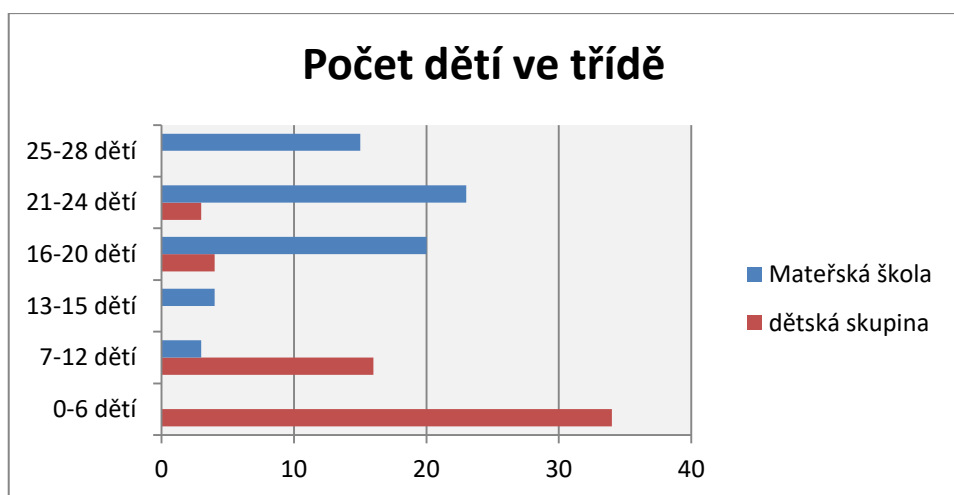
Graf 2: : Vzdělání zaměstnanců

- Kolik dětí máte celkem ve třídě?

	Max. 6 dětí	Max. 12 dětí	Max. 15 dětí	Max. 20 dětí	Max. 24 dětí	Max. 28 dětí
Mateřská škola	0	3	4	20	23	15
Dětská skupina	34	16	0	4	3	0

Tabulka č. 3: Počet dětí ve třídě

Touto položkou dotazníku bylo zjišťováno, kolik dětí mají respondenti ve třídě. Na výběr bylo rozmezí 0-6,7-12,13-15,16-20,21-24,25-28. Z grafu je patrné, že v mateřské škole je 21-24 dětí celkově 35% (23), druhá nejčastější odpověď 20 dětí 31% (20). Celkově ve 23% tříd je dětí 25-28 (15). Odpovědi z personálu dětských skupin jsou rozdílné. Respondenti nejčastěji zvolili možnost 0-6 dětí, a to v 60% dotázaných. (34). Z rozmezí 0-6 dětí ve třídě je patrné, že se nejčastěji bude jednat právě o 6 dětí ve třídě. Z grafu vyplývá, že 7-12 dětí ve třídě je druhá nejčastější volená možnost od respondentů z dětských skupin. Možnost zvolilo 28% dotázaných (16). Pouze 7% pracuje ve třídě, kde je maximálně 20 dětí (4) a o jednu méně odpověď jsem získala k maximálnímu počtu dětí 24. Tuto možnost zvolilo pouze 5% respondentů.



Graf 3: Tabulka č. 3: Počet dětí ve třídě

- Kolik dvouletých dětí jste měli ve třídě na začátku školního roku?

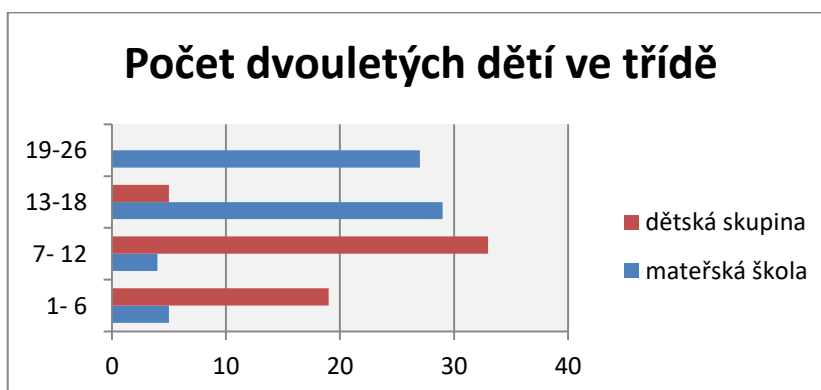
	1-6 dětí	7-12 dětí	13-18 dětí	19-26 dětí
Mateřská škola	5	4	29	27
Dětská skupina	19	33	5	0

Tabulka č. 4: Počet dvouletých dětí ve třídě

Čtvrtá položka dotazníku zjišťovala počet dvouletých dětí ve třídě. Respondenti vyplňovali údaje podle skutečného počtu dětí. Pro větší přehlednost byly následně vytvořené skupiny 1-6,7-12,13-18,19-26 dětí, do kterých jsem jednotlivé odpovědi přiřadila a následně vyhodnotila. V mateřské škole je nejčastěji 13-18 dvouletých dětí v jedné třídě v zastoupení 45% (29). Jedná se převážně o třídy, které jsou tvořené pouze dvouletými dětmi. V homogenní třídě lze dobře splňovat zvláštní podmínky pro tuto věkovou kategorii.(Vybavení, personál, vzdělávací plán a pomůcky...). Druhá nejčastější odpověď z mateřských škol je 19-26 dětí v zastoupení 42% (27).

Počet dvouletých dětí v dětské skupině je z 58% 7-12 (33). Možnost 1-6 zvolilo 33% dotázaných (19). Pouze 9 % zvolilo možnost 13-18 dvouletých dětí ve třídě (5). Respondenti nejčastěji uváděli velikost dětské skupiny pro maximálně 6 dětí, i přes tuto skutečnost nejvíce dvouletých dětí navštěvuje skupiny pro maximální počet 12 dětí.

Z výsledků vyplývá, že nejvíce dvouletých dětí navštěvuje dětské skupiny, které jsou pro maximálně 12 dětí.



Tabulka č. 5: Připravenost dvouletých dětí na předškolní zařízení

- **Jsou dvouleté děti připravené pro vstup do předškolního vzdělávání?**

	ano	ne	spíše ano	spíše ne
Mateřská škola	9	38	1	17
Dětská skupina	23	26	4	4

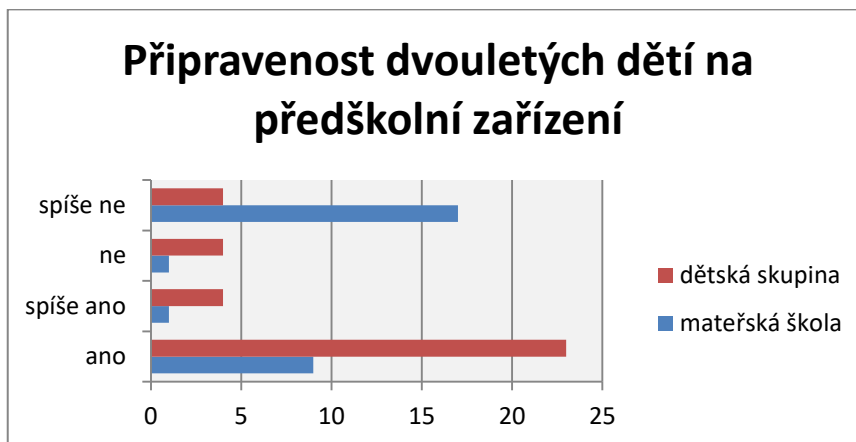
Tabulka č. 5: Připravenost na předškolní zařízení

Tato otázka z dotazníku zjišťovala, zda se zaměstnanci mateřských škol a dětských skupin domnívají, že dvouleté děti jsou připravené na předškolní vzdělávání. Respondenti měli na výběr možnosti: Ano, Ne, Spíše ano, Spíše ne. Na otázku odpovědělo 58% pedagogů a ředitelů z mateřských škol, že dvouleté děti na předškolní zařízení většinou připravené nejsou. Odpovídali především na základě vlastní zkušenosti a názoru. Celkem 26% dotázaných zaměstnanců z MŠ uvedlo možnost, že dvouleté děti spíše nejsou připravené.

V dětské skupině se výsledky lišily. Mezi odpovědi „ano“ a „ne“ je jen minimální rozdíl. Nejčastější reakce respondentů na připravenost dvouletých dětí byla, že dvouleté děti připravené nejsou, možnost vybralo 46% dotázaných (26). Odpověď ano, jsou připravené, vybralo 40% zaměstnanců DS (23).

Názory na připravenost dvouletých dětí na vstup do předškolního zařízení se velmi liší. V mateřské škole se 85% respondentů domnívá, že dvouleté děti nejsou pro předškolní zařízení zralé. Někteří pedagogové se spíše přiklánějí k variantě, že pro dvouleté děti jsou vhodné dětské skupiny. 98% pedagogů nemá vlastní zkušenost s prací v dětské skupině, a tak se jedná spíše o subjektivní nepodložený názor. Odpovědi na připravenost od respondentů z dětských skupin byly více vyrovnané. Převažovala možnost, že dvouleté děti připravené nejsou, tato možnost byla zvolena od 46% dotázaných (26). Pouze o 6 procent respondentů méně se domnívá, že dvouleté děti na předškolní zařízení připravené jsou (23). Z výzkumu lze soudit rozdílnost názoru na tuto problematiku nejen mezi respondenty mateřských škol a dětských skupin, ale také pouze mezi dětskými skupinami. Pečující osoby a vedoucí DS jsou zajisté názorem ovlivněné na základě zkušenosti.

Připravenost každého dítěte na zahájení docházky do předškolního zařízení je odlišná a těžko měřitelná pro všechny děti.



Graf 5: Připravenost na předškolní zařízení

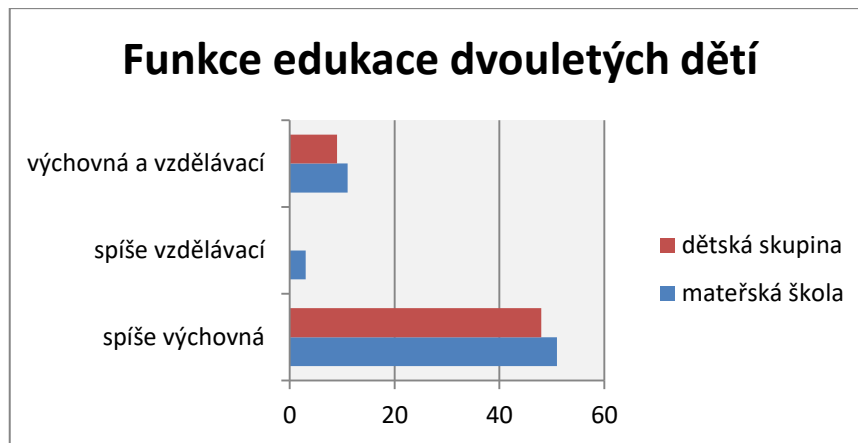
- Jakou funkci plní edukace ve Vaší třídě?

	Spíše výchovnou	Spíše vzdělávací	Výchovnou a vzdělávací
Mateřská škola	51	3	11
Dětská skupina	48	0	9

Tabulka č. 6: Edukace dvouletých dětí

Tato otázka se zaměřila na vnímání edukace v konkrétních zařízeních. Pedagogové a ředitelé z mateřských škol, nejčastěji vnímají edukaci dvouletých dětí spíše jako výchovu. Pouze 17 % vnímá edukaci dvouletých dětí jako výchovu (51) než vzdělávání (11). Odpovědi z dětské skupiny jsou velmi podobné. Většina respondentů se domnívá, že dvouleté děti se spíše vychovávají (48), než vzdělávají (9).

Graf jasně ukazuje velikou shodu odpovědí na otázku ohledně vnímání edukace u dvouletých dětí. 83% respondentů vnímá edukaci dvouletého dítěte spíše jako výchovu.



Graf č. 6: Edukace dvouletých dětí

- **Jaké jsou důvody nepřipravenosti dvouletých dětí pro předškolní zařízení?**

Důvody
1) Závislost na matce
2) Nesamostatnost, hygiena
3) Socializace
4) Pleny
5) Plačtivost
6) unavenost
7) Potřeba neustále pozornosti
8) Citová nevyzrálost
9) Mentální nezralost
10) Brzdí ostatní děti

Tabulka č. 7: Důvody nepřipravenosti dvouletých dětí

Respondenti z obou zařízení uváděli častou nepřipravenost dvouletých dětí na předškolní zařízení. Nejčastější důvod udávali závislost na matce a nepřipravenost dítěte na předškolní zařízení. Mnozí respondenti zároveň uvedli, že se jedná o jejich zkušenost a zajisté toto tvrzení neplatí na všechny děti.

Důvodem nepřipravenosti dvouletých dětí je i nesamostatnost a hygiena. Děti nezvládnout samy použití toalety, mytí rukou, stolování a oblékání. Nedostatečně zvládnutá hygiena a samostatnost byla častěji uváděna zaměstnanci mateřské školy.

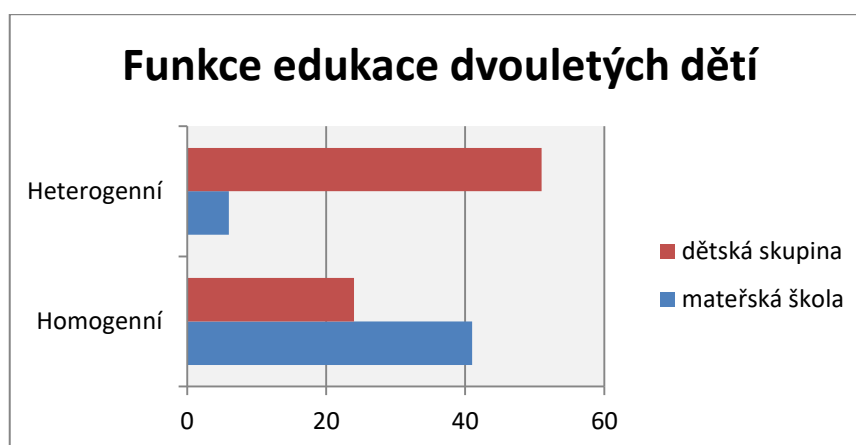
Třetím nejčastějším důvodem je socializace dítěte, která dle respondentů není v tomto věku dostatečně zvládnuta.

- Jsou pro dvouleté děti lepší homogenní nebo heterogenní třídy?

	Homogenní	Heterogenní
Mateřská škola	41	24
Dětská skupina	6	51

Tabulka č. 8: Preference homogenní nebo heterogenní třídy pro dvouleté děti

Osmá otázka z dotazníku sledovala názor respondentů na zařazování dvouletých dětí spíše do homogenní nebo heterogenní třídy. Personál z mateřské školy spíše preferuje homogenní třídy (41). Uvádí, že se s dětmi lépe pracuje, pokud dělají všichni totožnou práci a mají podobný vývoj. Celých 37 % procent zástupců z mateřských škol se s názorem neztotožňuje a domnívají se viditelnějších pokroku, pokud se mladší děti mohou učit od starších. V dětských skupinách z 89% preferují heterogenní třídy (51) pro dvouleté děti. Právě dětské skupiny tvořené pouze jednou třídou se většinou s možností rozdělení dětí dle věku nikdy nesetkali. Homogenní třídu preferuje 11 % dotázaných, svoji odpověď nezdůvodnili.



Graf č. 8: Preference homogenní nebo heterogenní třídy pro dvouleté děti

- Jaké výhody a nevýhody vnímáte u mateřských škol?

VÝHODY MŠ	NEVÝHODY MŠ
Vzdělávání	Mnoho dětí
Kvalifikovaný personál	Mnoho administrativy
Financování	Nedoceněná práce
Všestranný rozvoj dítěte	Málo času na individuální práci s dětmi
Příprava na další vzdělávání	Mnoho povinností

Tabulka č. 9: Výhody a nevýhody mateřské školy

Předposlední položka dotazníku sledovala vnímání mateřské školy. Respondenti byli požádáni o vypsání výhod a nevýhod mateřských škol. Nejčastějšími výhodami bylo vzdělávání dětí, kvalifikovaný personál, financování, všestranný rozvoj dítěte a příprava na další vzdělávání. Odpovědi se nijak nelišily od pracovníků MŠ a DS. Mezi nevýhodami se vyskytovaly odpovědi: mnoho dětí ve třídě, mnoho administrativy, nedocenená práce, málo času na individuální práci s dětmi, mnoho povinností. Všechny položky byly zastoupeny minimálně 7 krát.

- **Jaké výhody a nevýhody vnímáte v dětských skupinách?**

VÝHODY DS	NEVÝHODY DS
Menší počet dětí	Financování
Více času na individuální práci s dětmi	Nekvalifikovaný personál
Více personálu	Pouze hlídání
Volnější režim dne	Pracovní doba
Náhrada rodiny	Zneužívaná služba

Tabulka č. 10: Výhody a nevýhody dětské skupiny

Totožná otázka jako na mateřské školy byla položena i na dětské skupiny. Nejvíce výhodou dětské skupiny je menší počet dětí oproti mateřské škole. Mezi opakované výhody dále patřilo: více času na individuální práci s dětmi, více personálu, volnější režim dne, náhrada rodiny. Právě poslední odpověď tj. náhrada rodiny byla mnohdy vysvětlována jako suplování roli rodičů, kteří se vracejí do zaměstnání nebo z jiného důvodu umísťují své dítě do dětské skupiny ve dvou letech věku. Dětem je ze strany pečujících osob dáвана láska, trpělivost, důvěra a v neposlední řadě výchova a vzdělávání. Nevýhody dětských skupin se také velmi často opakovaly. Mezi nejčastější patří: financování, nekvalifikovaný personál, pouze hlídání dětí, pracovní doba a zneužívání služby. Financování je jednoznačně nevýhodou všech dětských skupin. Cena školného, která je hrazena zákonnými zástupci dětí je mnohdy velmi vysoká. Není tak pochyb, za častý výskyt mezi nevýhodami. Respondenti dále často uváděli personál bez pedagogické kvalifikace. Na základě otázky č. 2 mohu toto časté tvrzení vyvrátit, stejně tak, jako tvrzení, že se jedná pouze o hlídání dětí. Na základě doplňující otázky jsem zjistila pravidelný režim v dětských skupinách. Dvouleté děti potřebují režim a jistotu, čehož jsou

si pečující osoby a vedoucí v DS vědomi. Všichni respondenti z DS uvedli, že v jejich dětské skupině je zaveden denní režim, ve kterém je vytyčený čas na vzdělávání se formou hry.

4.1.1 SHRNUÍ DOTAZNÍKU

Dotazníkového šetření se účastnili pracovníci mateřských škol i dětských skupin. V porovnávání jejich nejvyššího dosaženého vzdělání vyplývá, že nejvíce zaměstnanců MŠ i DS má magisterské nebo bakalářské vysokoškolské vzdělání. V dětských skupinách jsou děti ve třídách v menším počtu oproti mateřským školám. V DS jsou dvouleté děti umístěny ve skupinkách do 12, max. 18 dětí. Oproti tomu v mateřských školách pobývají dvouleté děti většinou ve třídě s 18 až 26 spolužáky. Připravenost dvouletých dětí na předškolní vzdělávání je podle pečujících osob v DS i učitelek v MŠ nízká a takto malé děti nejsou ještě dostatečně připravené. Přesto ale vyplynulo, že v dětských skupinách, kde je s dětmi pracováno individuálněji, je připravenost vyšší než v MŠ. Důvodem nepřipravenosti je zejména závislost na matce, která je vzhledem k nízkému věku pochopitelná, dále nesamostatnost a nedostatečná socializace. Mateřské školy i dětské skupiny plní edukaci vysokou měrou výchovnou funkci oproti funkci vzdělávací. V heterogenních třídách se dvouleté děti lépe adaptují, než ve třídách homogenních. Z porovnávání výhod a nevýhod umístění dětí v MŠ vyplynulo, že kladně je hodnoceno zejména vzdělávání dětí kvalifikovaným personálem. Mezi nevýhody byl zařazen vysoký počet dětí ve třídách MŠ a množství nezbytné administrativy při jejich činnosti a méně času pro individuální práci s dětmi. Při porovnávání stejných kritérií v DS byl výhodou označován nejčastěji nízký počet dětí a více času na individuální práci s dětmi. Nevýhodou v DS je závislost na přiznání financí na provoz a nevyžadování vyšší kvalifikace pečujícího personálu.

4.2 ROZHOVORY

4.2.1 ROZHOVOR S UČITELKOU Z MATEŘSKÉ ŠKOLY

První rozhovor se uskutečnil s učitelkou Evou, která má vystudovanou Západočeskou univerzitu, obor učitelství pro mateřské školy. Právě při studiu Eva začala pracovat v mateřské škole, kam zpočátku nastoupila pouze na praxe v rámci studia. Vedení MŠ se Evin přístup a vedení dětí natolik zalíbil, že jí nabídli zaměstnání na pracovní úvazek. První rok pracovala Eva ve smíšené třídě dětí 3-6 let s počtem 25 dětí, další dva roky

pracovala ve třídě s dvaceti dvouletými dětmi. Nyní je čerstvou maminkou na mateřské dovolené a na práci v mateřské škole ráda vzpomíná a chce se k ní vrátit.

Otázka č. 1: **Co vás přimělo k tomu, stát se učitelkou v mateřské škole?**

„Určitě to byla láska k dětem, možnost jim něco předat, pomoci s vývojem. Taky to byla různorodost práce, kdy je každý den jiný. Mnohdy až žasnu, kam mě dětské nápady a nálady zavedou. Mnohdy je to úplně jinam, než bylo v mém plánu a to mě na té práci velmi baví a naplňuje. Hlavně věřím, že to, co k životu potřebujeme, hlavně z oblasti sociálních vztahů, nějaké sounáležitosti a základy k dalšímu učení se opravdu děti naučí v mateřské škole.“

Otázka č. 2: **Jste tedy ráda, že jste se rozhodla pro práci v mateřské škole?**

„Jsem velmi ráda a nikdy jsem toho rozhodnutí nelitovala. Velmi mě těší, že mohu pozorovat pokroky, které děti dělají a také, že mohu jít dětem dobrým příkladem.“

Otázka č. 3: **Máte vystudovanou vysokou školu pedagogickou se zaměřením na učitelství v mateřské škole. Považujete za důležité pro práci s dětmi v MŠ mít vystudovanou vysokou školu?**

„Velmi těžká otázka. Nejdůležitější je podle mě mít správný vztah k dětem, cit a zájem s dětmi pracovat. Skvělá učitelka může být s vysokoškolským vzděláním, ale také bez něj. Také si myslím, že mít vysokou školu je důležité pro rozboření mýtu – „Vždyť Vy si jen celý den s dětmi hrajete“. Pokud se chceme dostat na úroveň ostatních vzdělávacích institucí, být s nimi rovnocenní, tak si myslím, že učitelky v MŠ by určitě měly mít vysokoškolské vzdělání. Jinak si myslím, že učitelky ve školkách jsou brány jako hlídačky dětí. Také si myslím, že daleko lépe vypadá, když má učitelka vystudovanou školu. Působí hned jako člověk, který je ve svém oboru vzdělaný, má praxi. Z pohledu mámy, do budoucna budu více v klidu, pokud budu mít dceru v MŠ, kde bude vystudovaná učitelka, než slečna ihned po střední škole.“

Otázka č. 4: **Jaké ostatní vzdělávací instituce máte na mysli?**

„Základní školu, střední školu a vysokou školu. Tam kde se učí, tam se nikdo nediví, že má učitelka vysokou školu. Ale když studuje učitelka z mateřské školy vysokou školu, ihned

se každý diví, na co je zde potřebná vysoká škola. Ve školce si každý myslí, že učitelka sedí u stolu, pije kávu a kouká na děti, jak si hrají.“

Otázka č. 5: **Co považujete za důležité znát při edukaci dvouletých dětí?**

Myslím, že je to základ pedagogiky a vývojové psychologie. Nesmím zapomenout na hudební výchovu, ta pro mne byla velmi náročná, ale z praxe vím, jak moc byla důležitá i při práci s dvouletými dětmi.

Otázka č. 6 : **Znáte dětské skupiny?**

„Ano, jedna se nachází kousek od MŠ, kde jsem pracovala.“

Otázka č. 7 : **Dokázala byste popsat, v čem se dětské skupiny liší od mateřských škol?**

„Dětské skupiny jsou nestátní školky, dá se říci, že soukromé. Jsou tam většinou malé děti, ale docházet tam mohou děti až do povinné školní docházky. Často je navštěvují děti, které se do státní školky nedostanou. Také je tam méně dětí, lepší poměr dětí na jednoho dospělého. Nejsem si jistá, zda si to myslím správně, osobní zkušenost nemám.“

Otázka č. 8 : **Umíte si představit, že pracujete v dětské skupině? Co by se Vám na práci líbilo a naopak nelíbilo?**

„Představit si to dokážu, nebude se to nejspíše lišit moc od mateřské školy. Líbil by se mi určitě nižší počet dětí. Také pokud se nepletu, tak jsou po celý den na děti dvě chůvy. Líbilo by se mi také, nedržet se vzdělávacího plánu, a dělat s dětmi aktivity podle svého přání a plánu. Co by se mi naopak nelíbilo, netuším. Těžko se posuzuje něco co osobně neznám. Nemyslím si ale, že by se něco zásadního, co by se mi nelíbilo, našlo. “

Otázka č. 9 : **Co je dle Vašeho názoru nejdůležitější při práci s dvouletými dětmi?**

Trpělivost, hlavně trpělivost. Nám se také osvědčilo je tak trochu „hodit do vody“. Hodně jsme trénovali sebeobsluhu (nalévání pití, utírání rozlitého pití, nošení svačín, oblékání, svlékání.) Samozřejmě jsme dětem s kolegyní pomáhaly, ale nedělaly vše za ně. Postupně jsme pomáhaly méně a méně. Sice nám vše dlouho trvalo a bylo zapotřebí mnoho trpělivosti. Ale poté to přineslo ovoce, když jsme jeli na školku v přírodě na 3dny a děti byly samostatné a úplně v pohodě. Dá se říci, že první pololetí jsme všichni nedělali nic moc

jiného, než že jsme svačili, uklízeli škody a oblékali se ven, svlékali, obědvali a poté šly děti spát.

Otázka č. 10 : **Vnímala jste rozdíl mezi tříletými a dvouletými dětmi?**

„Rozdíly tam byly a veliké. My měly s kolegyní tu výhodu, že jsme měly v září všechny děti dvouleté a postupně se z nich stávali tříletí. Ty rozdíly mezi dvouletými a tříletými dětmi jsou obrovské a je krásné pozorovat jejich cestu, jak jsou šikovnější a šikovnější. Rozdíl je určitě vidět v komunikačních dovednostech a také v socializaci. Jinak mi přijde, že například v oblékání rozdíl není. Mnohdy jsou dvouleté děti šikovnější než ty tříleté. Vše se vlastně učí děti dříve a myslím, že to není vůbec na školu. Ve třech letech jsme tam už měly samé šikovné děti, které zvládaly samoobsluhu, řízenou činnost a neplakaly nám tam. Mohly jsme tedy o to dříve je učit nové věci. Je to potom na té finální práci velmi vidět, děti jsou daleko samostatnější, dají se s nimi dělat veliké věci. Samozřejmě za předpokladu, že jsou tam i na dále stejně staré děti.“

Otázka č. 11 : **Jak zvládáte komunikaci s dvouletými dětmi, které nemluví?**

„Dvouleté děti toho moc nenamluví, to je pravda. Když je jim horko, neřeknou to, když mají hlad, neřeknou to. Vše se ale velmi rychle naučí a my většinou poznáme, co jim chybí nebo co se stalo. Nevidím v tom velikou překážku.“

Otázka č. 12 : **Měla jste k dispozici chůvu nebo asistenta pedagoga?**

„Ano, měli jsme ve třídě chůvu.“

Otázka č. 13 : **Byla chůva zapotřebí?**

„Určitě, takto malé děti je náročné zvládnout v jednom. Chůva nám byla velmi nápomocná především u oběda, oblékání a svlékání a také pokud bylo zapotřebí některé dítě například přebalit, což se stávalo často. Bez chůvy by to v takovém počtu dvouletých dětí nebylo možné bezpečně zvládnout.“

Otázka č. 14: **Na začátku rozhovoru jste popisovala Vaši zkušenost i ve smíšené třídě starších dětí ve věku 3-6 let. Dokázala byste popsat, v čem se zásadně liší práce od těchto dvou skupin dětí?**

„Je toho hodně. První co mě napadá je samostatnost. Dvouleté děti nejsou moc samostatné, ke všemu potřebují asistenci. Řízená činnost musí být mnohem kratší, a tedy toho moc nestihneme. Vše se více přizpůsobuje dětem, občas mi na konci dne připadalo, že jsme nic z programu neudělali. I s tím se musí počítat a naštěstí se po takto malých dětech nechtějí zázraky.“

Otázka č. 15: Mohla byste popsat, jak vypadal režim dne ve Vaší třídě?

„Děti ráno přišly a pohrály si. V 8 hodin jsme se pozdravili v komunitním kruhu, snažili jsme se udržet u dětí nějakou pozornost například učením se básničky, zahráli jsme si například pohybovou hru. Poté následovala hygiena a svačina. Po svačině jsme měli hlavní vzdělávací činnosti, které byly každý den jiné, vždy musely trvat jen několik minut. Postupem času děti vydržely pozornost více a více. Bylo důležité činnosti často střídat, aby děti neustále bavily a zajímaly. Poté jsme šli ven, pak se děti zase umyly a šly na oběd a následně spát. Mne to ale občas připadalo jako koloběh jídla, úklidu a oblékání. Ale harmonogram zněl takto. Pak měly ještě svačinu, volně si pohrály a odcházely domů.“

4.2.2 ROZHOVOR S PEČUJÍCÍ OSOBOU Z DĚTSKÉ SKUPINY

Druhý rozhovor se uskutečnil s pečující osobou, která absolvovala kurz chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky. V dětské skupině pracuje pět let jako chůva. Před prací v dětské skupině pracovala jako prodavačka v obchodě a neměla žádnou zkušenost s dětmi. V současné době pracuje ve skupině pro maximálně 12 dětí, ve věku 1,5-4 roky společně s dalšími dvěma chůvami.

Otázka č. 1 : Co Vás přimělo k tomu, pracovat jako chůva v dětské skupině?

„K práci v dětské skupině mě přivedla náhoda, možná osud. Děti mám moc ráda, nebýt ale náhody, tak se k tomu nedostanu, jelikož jsem myslela, že je zapotřebí vysoká škola pedagogická.“

Otázka č. 2: Zkušenosti s dětmi jste neměla, uměla jste si tedy představit, jak náročná práce to bude?

„Věděla jsem, že to bude něco nového, náročného, ale že až tak jsem netušila. Začátky bylo hodně především psychicky náročné. Nebyla jsem zvyklá, že na mě pořád někdo

mluví, vyžaduje moji pozornost, dotýká se mě. A k tomu všemu ten veliký hluk, křik, smích, pláč. Nyní se tomu už směju, po čtyřech letech jsem na to úplně zvyklá a po víkendu se těším na ten ruch. Už mi ani nedochází, že je to náročná práce, spíše si to užívám a nemyslím na nic špatného.“

Otázka č. 3 : V dětské skupině máte děti ve velkém věkovém rozmezí od 1 do 4 let. Jaké je to pracovat s tak smíšenou třídou?

„Náročné. Děti v tomto věku jsou naprosto rozdílné, každý půlrok vývoje je znát, navíc každé dítě se vyvíjí jinak rychle. Máme ve třídě pouze 12 dětí, ale myslím si, že je to náročnější než mít třídu plnou například tříletých dětí, které lze učit stejnou věc. Pracovat s rok a půl starými dětmi a zároveň s pětiletými nelze. Ve skupince jsme tři pečující a při řízené činnosti si děti musíme rozdělit. Jedna se věnuje úplně nejmenším, druhá se věnuje dětem ve věku přibližně 2-3 roky, kterých je nejvíce a třetí se věnuje dětem nejstarším. Když se takto rozdělíme na činnost, tak to zvládat lze a člověk má pocit, že se opravdu individuálně věnuje každému jedinci.“

Otázka č. 4 : Říkala jste, že jste ve třídě tři pečující osoby, je tomu tak po celý den nebo pouze na řízenou činnost?

„Jsme tam na to tři na plný úvazek. Ze začátku jsme měly pomocnou slečnu pouze na řízenou činnost na čtyři hodiny, ale následně se jí prodloužil úvazek, jelikož potřebovala práci na plný úvazek. Zaměstnavatel s ní byl spokojen a přál si, aby zůstala, tak proto.“

Otázka č. 5 : Tvrdíte, že jste celý den tři ženy pospolu. Vnímáte to jako benefit nebo jako přítěž při péči o děti?

„Při práci s dětmi je to určitě super a nedokáží si představit, že tomu tak není. Lidé, především učitelky z mateřských škol, nám to závidějí a dokonce se setkávám s názory, proč tři osoby musejí hlídat dvanáct dětí, a jedna učitelka v mateřské škole musí zvládat 28 dětí. Já je chápu, zároveň za to, jak je systém nastaven nemohu. Ale co se týče vzájemných vztahů a respektu, tak zajisté to náročné je. Občas má každá jiný názor a je těžké to nějak zvládnout a před dětmi si nevyříkávat, co nás trápí. Ale tomu se nelze asi divit, když jsme spolu minimálně osm hodin denně zavřené v jedné místnosti.“

Otázka č. 6: **Absolvovala jste kurz chůvy pro děti do zahájení školní docházky, čerpáte z něj důležité poznatky?**

„Hlavně ze začátku tomu tak bylo, když jsem neměla žádnou zkušenost s dětmi. Momentálně je to už dávno, co jsem kurz absolvovala a určitě čerpám více z praxe. Občas se něco povede, občas ne a to je to, z čeho čerpám asi nejvíce.“

Otázka č. 7 : **Přemýšlela jste o dodělání si vysokoškolském vzdělání?**

„Přemýšlela, práce s dětmi mě baví a neumím si představit práci v jiném oboru. Zároveň si uvědomuji, že se jedná o neziskovou činnost, která může kdykoliv skončit. Mít vystudovanou vysokou školu nabízí více možností. Zároveň si už nedokážu představit, že studuji. Nedokáži si představit skloubit studium s prací. V blízké budoucnosti plánuji potomka, takže třeba během mateřské dovolené se k tomu odhodlám.“

Otázka č. 8 : **Vnímáte vysokoškolský titul pouze jako více pracovních možností?**

„Asi to i lépe vypadá pro rodiče, když vidí, že máte vystudovanou školu, máte titul. Nejspíše by mi vysoká škola přinesla i více vědomostí, nikdy jsem takhle nad tím nepřemýšlela, takže netuším.“

Otázka č. 9 : **Uvažujete, že byste začala pracovat v mateřské škole?**

„K tomu bych musela mít vysokou školu, ale uvažovala jsem nad tím.“

Otázka č. 10 : **Co konkrétněji by Vás na práci v MŠ zajímalo?**

„Přála bych si vyzkoušet, zda je náročnější být s 28 dětmi ve stejném věku nebo je náročnější ta má smíšená skupinka. Také bych chtěla poznat, jaké je to více děti vzdělávat, vidět jiné pokroky. Celkově by mě zajímalo, jak to chodí ve školství, jaká je zapotřebí administrativa. A také ty dlouhé prázdniny by se mi líbily.“

Otázka č. 11 : **Dokázala byste říci, v čem vidíte rozdíl mezi MŠ a dětskou skupinou?**

„Dětská skupina je neškolské zařízení a školka ano. Dále je to počet dětí a personálu. Mateřská škola je více finančně dostupná pro rodiče, platí se tam pouze spíše symbolický příspěvek, také za stravné se neplatí tolik jako ve skupině. O děti se starají pedagogové.“

Otázka č. 12: **Co je dle Vašeho názoru nejdůležitější při práci s dvouletými dětmi?**

„Trpělivost, láska k dětem. Bez toho by to určitě nešlo. Já jsem na začátku trpělivosti moc neměla, ale časem jsem se to naučila a myslím, že nyní jsem dostatečně trpělivá. Dvouleté děti potřebují hodně času, mít prostor se pomazlit.“

Otázka č. 13: **Vnímáte rozdíl mezi dvouletými a tříletými dětmi?**

„Určitě a veliký, dvouleté děti jsou často ještě emočně nepřípravené na opuštění maminky, ve třech letech se dá už mnohé dětem vysvětlit a domluvit se. Jsou ale také dvouleté děti, které jsou ve vývoji napřed a kolektiv potřebují. Většinou jsou ale začátky s nimi náročné a trvá několik měsíců, než se začnou těšit na děti, činnost a přijmou odloučení od rodičů.“

Otázka č. 14: **Patří podle Vás dvouleté děti do předškolního zařízení?**

„Dle mé zkušenosti většina dvouletých dětí pobyt v dětské skupině zvládá. Myslím si ale, že tyto děti patří primárně do DS a nikoliv do mateřské školy. Většina dětí, co chodí k nám do DS, pak plynule přechází do mateřské školy. Rodiče si pobyt dětí v DS chválí a děti na nás rády vzpomínají, což nás velmi těší a povzbuzuje k další práci.“

Otázka č. 15: **Mohla byste popsat, jak vypadá režim dne ve Vaší třídě?**

„Každý den je jiný. Ne všechny děti chodí na každodenní docházku, někdy máme ve třídě i holčičku, které je rok a půl. Hodně tedy záleží i na tom, co za děti zrovna ve třídě máme a podle toho ten den vypadá. Děti ráno přijdou a pohrají si dle vlastního zájmu. V půl deváté máme komunitní kruh, kdy si povídáme, učíme se básničky, trénujeme například barvy. Poté máme svačinu. Ta je potřeba připravit v době, kdy děti mají komunitní kruh. Jedna tedy dělá svačinu a dvě se věnují dětem. Po svačině odcházíme ven nebo do tělocvičny, záleží na počasí. Tam si děti pohrají a pak jdeme na oběd a děti jdou spát nebo odcházejí domů. Ale nemohu říci, že takhle vypadá každý den, někdy s dětmi zpíváme, malujeme, někdy necháme děti hrát si samotné, tím se také hodně učí a objevují a myslíme si, že je to hodně důležité.“

Otázka č. 16: **Dětské skupiny bývají vnímány jako hlídání dětí, ztotožňujete se s tímto názorem?“**

„To může říci jen někdo, kdo s dětmi nepracuje. Určitě to není učení celý den jako ve škole, ale děti se v tomto věku učí každým okamžikem. Dvouleté děti potřebují především hru, lásku, bezpečí. Učení jako takové si užijí ještě v životě dost. My děti učíme hlavně základy např. pojmenovat barvy, zvířata, hodně navazujeme na situace, které se staly, co vidíme, co děti zajímá. Děti si z toho odnáší mnohem více, nemyslím si, že jen hlídáme děti. Učení ve skupince určitě probíhá, ne v takové podobě a rozsahu jako v mateřské škole. Je to ale hlavně z důvodu věkového omezení dětí.“

4.2.3 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ

Z obou rozhovorů vyplynul velmi kladný vztah dotazovaných k dětem, empatický přístup a láska ke zvolenému povolání. Zároveň obě pracovnice přiznaly, že se jedná o velmi náročnou práci, zejména s malými, často dvouletými dětmi. Práce v obou zařízeních se pochopitelně liší jednak počtem dětí ve třídách, organizací práce s dětmi i např. zajišťováním financí na provoz. Z rozhovorů jsem se dozvěděla, že obě dotazované respondentky navzájem respektují svoji práci, která je v obou případech pro děti velmi důležitá a dokáže je dobře připravit na vstup do další vzdělávací etapy jejich života.

4.3 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ PRO PEDAGOGICKOU PRAXI

Četnost zastoupení odpovědí na položené otázky v dotazníkové části se často shoduje u personálu z mateřských škol i od personálu z dětských skupin. Obě zařízení jsou specifická a fungují rozdílně, což se promítlo v dotazníku i při rozhovoru. Personál mateřských škol ve většině případů nezná fungování dětské skupiny a nedovede blíže určit v čem edukace a samotná práce v dětské skupině spočívá. Mateřské školy zná každá pečující osoba i vedoucí, avšak zkušenost v tomto zařízení a zároveň v mateřské škole měli pouze dva dotázaní.

Rozbor a sledování jednotlivých otázek měl ozřejmit skutečnost, v čem se mateřské školy a dětské skupiny od sebe liší a zároveň jak se liší názory zaměstnanců těchto zařízení. Prostřednictvím dotazování jsem zjistila, že v mateřské škole nejčastěji pracují pedagogové s vystudovanou vysokou školou. Pečujícím osobám a vedoucím v DS k vykonávání své práce postačí pouze akreditovaný kurz chůvy pro děti do zahájení

povinné školní docházky, nejčastěji však vlastní titul Mgr. Tato skutečnost mě velmi překvapila. Zároveň poukázala vysokoškolskou vzdělanost i u pečujících osob, o které pedagogové z mateřských často pochybují a uvádějí nevzdělanost pečujících osob jako negativum.

Šetřením oblasti počtu dvouletých dětí v jedné třídě jsem došla ke zjištění, že v mateřské škole jsou spíše homogenní třídy o počtu 13-26 dětí. Učitelé z MŠ častěji upřednostňovali homogenní třídy z důvodu organizace a efektivnější práce s dětmi. V dětské skupině jsem přišla k opačnému zjištění. Nejčastěji personál DS upřednostňuje heterogenní třídy. Tato odpověď může být velmi zkreslena, neboť většina dětských skupin je heterogenní a personál nemá porovnání s homogenní třídou. Usuzuji, že se spíše jedná o odpověď na otázku: „Pracujete v homogenní nebo v heterogenní třídě?“

Prostřednictvím dotazníku jsem také zjišťovala, zda se personál domnívá, že jsou dvouleté děti připravené na vstup do předškolního zařízení. Tato otázka byla velmi zajímavá a pro edukaci potřebná, neboť právě personál předškolního zařízení určuje, jak kvalitně bude edukace probíhat. Většina dotázaných preferuje v předškolním zařízení děti od 3 let věku a dvouleté děti označují jako nepřipravené pro předškolní zařízení. V dětské skupině byly odpovědi ohledně připravenosti dvouletých dětí velmi vyrovnané a to z důvodu velké četnosti dvouletých dětí právě v tomto zařízení. Někteří pedagogové z mateřských škol do poznámek uvedli názor, ve kterém vysvětlují, proč nejsou dvouleté děti připravené. Tyto děti zároveň doporučují umístit do dětských skupin, kde jsou pro dvouleté děti lepší podmínky. Mnoho dotazovaných také uvedlo, že tento názor nelze aplikovat na všechny děti a zajisté se najdou i děti, které připravené na předškolní zařízení jsou již před druhým rokem věku.

Z rozhovoru učitelky z MŠ a pečující osoby z DS je patrné, že obě vykonávají svoji práci tak, jak nejlépe dovedou a edukace dětí je pro ně důležitá. Z rozhovoru s učitelkou Evou je cítit stesk po profesi, kterou z důvodu mateřské dovolené nyní nevykonává. Pečující osoba na mě působila více uvolněně a rozhovor více procítila.

Pokud bych měla zhodnotit, jak se liší edukace v mateřské škole a dětské skupině, tak je to především způsobem vnímání personálu zařízení. Pedagogové a další personál MŠ vnímá edukaci dvouletého dítěte spíše jako výchovnou a jejich cílem je připravit děti tak,

aby od tří let dokázaly i vzdělávací náplň dne v MŠ v homogenní nebo heterogenní třídě. U dvouletých dětí negativně hodnotí závislost na matce, problémy se samostatností a socializací, plačtivost a výskyt plen. Na rozdíl od mateřské školy dětské skupiny vnímají dvouleté děti kladněji. Právě v tomto věku dochází do zařízení mnoho dětí a pro pečující osoby je tak dvouleté dítě v DS přirozené. I přesto se polovina dotázaného personálu z DS přiklání k názoru, že pro dvouleté dítě je daleko důležitější trávení času s rodiči než v předškolním zařízení.

Z rozsáhlých odpovědí většiny dotazníků je patrné, že respondentům na práci s dětmi záleží, jsou empatické a rádi pomohou s vyplňováním, pro mne důležitých informací, člověku, kterého osobně neznají.

Respondenty jsem oslovila ve skupině na internetové stránce, ve které si navzájem pedagogové, asistenci, pečující osoby aj. pomáhají, předávají své nápady a zkušenosti. I z toho je patrné, že je práce naplňuje, věnují přípravě mnoho času a úsilí a na edukaci dětí v předškolním zařízení jim záleží, což je při práci s dětmi velmi důležité.

ZÁVĚR

Téma bakalářské práce jsem si zvolila s ohledem na moji práci v oblasti předškolní péče o děti a zájem o podrobnější nahlédnutí do této problematiky.

Cílem práce bylo porovnání edukace dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině, poukázání na specifické přístupy obou zařízení s ohledem na jejich možnosti pro rozvoj dětí.

V teoretické části práce jsem představila předškolní zařízení v České republice a jednotlivě je charakterizovala.

V praktické části práce jsem vytvořila dotazník, který jsem předložila pracovníkům mateřských škol i dětských skupin. Jejich odpovědi jsem zpracovala do tabulek a grafů a poté je i slovně zhodnotila. V další části jsem uskutečnila rozhovory s učitelkou mateřské školy pečující osobou z dětské skupiny. Odpovědi jsem rovněž vyhodnotila.

Z výsledků výzkumného šetření bylo zjištěno, že obě zkoumané skupiny přikládají velký význam edukaci a to jak výchovné, tak i vzdělávací. Každá ze skupin má jiné podmínky, které však využívají v plném rozsahu tak, aby docházelo k co největšímu rozvoji dětí a k naplňování jejich potřeb. Rodiče si mohou zpravidla sami zvolit, kam a v jakém věku své děti umístí. Oba typy zařízení, mateřská škola i dětská skupina, poskytují srovnatelnou péči s ohledem na jejich zaměření.

Dovoluji si konstatovat, že cíl mé bakalářské práce byl naplněn, došlo k porovnání edukace dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině.

RESUMÉ

Tato bakalářská práce na téma Zkušenosti s edukací dvouletých dětí v MŠ a dětských skupinách, se zabývá problematikou dvouletých dětí navštěvujících tato předškolní zařízení. Cílem práce bylo porovnat edukaci dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině, poukázat na specifické přístupy obou zařízení a jejich možnosti pro rozvoj dětí.

V teoretické části byla charakterizována předškolní zařízení, vysvětleny základní pojmy, popsána legislativa týkající se fungování předškolních zařízení a podmínky jejich fungování a porovnána edukace dvouletých dětí v mateřské škole a dětské skupině.

Výzkumná část se zabývala zjišťováním specifíků práce s dvouletými dětmi v mateřské škole a dětské skupině a porovnávala názory pedagogů z mateřských škol a pečujících osob z dětských skupin.

Klíčová slova: edukace, mateřská škola, dětská skupina, dvouleté děti, předškolní zařízení, výchova, vzdělávání.

RESUME

This bachelor thesis on theme 'Experiences with education of two year old children in kindergartens and children groups' deals with problematics of this children attending preschool institutions.

The aim of the thesis is to compare education of two year children in kindergarten and in children group and to point out to a specific approach of both institutions and their possibilities for children development.

The theoretical part characterizes pre-school institutions, explains key words and describes legislative of pre-school institution and conditions of its proper functioning. Also the education of two year old children is compared between kindergarten and children group.

The research part deals with the detection of work specifics in case of two-year old children in kindergarten and in case of children in children group. Opinions of teachers and people from children groups are compared.

Keywords: education, nursery school, children's group, two-year old children, preschool institution

SEZNAM LITERATURY

BACUS, L. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Praha: Portál, 2003. Rádce pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-743-4.

GAVORA P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0

KOŤÁTKOVÁ, S. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1568-1

KUCHAŘOVÁ V., SVOBODOVÁ K. *Sít zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006. ISBN: 80-87007-51-4

SYSLOVÁ, Z. *Autoevaluace v mateřské škole cesta ke kvalitě vzdělávání*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0183-0

ŠMELOVÁ E. *Mateřská škola. Teorie a praxe I*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN: 80-244-0945-3

ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-978-80-246-1820-3

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1

INTERNETOVÉ ZDROJE

Čt24 2014. *130 let českých jeslí: Vytrhly děti ze špíny a vedly je k vlastenectví*.

[online], 2014-10-3 [citované 2021-10-3]. Dostupné na internetu:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1044479-130-let-ceskych-jesli-vytrhly-deti-ze-spiny-a-vedly-je-k-vlastenectvi>

Eacea.ec.europa.eu 2021 *Česká republika: Financování předškolního a školního vzdělávání*

[online], 2021 [citované 2021-16-3]. Dostupné na internetu:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-and-school-education-funding-21_cs

HYGPRAHA.CZ Hygienici varují: ne všechny provozovny péče o předškolní děti v Praze splňují hygienické požadavky, 2018 [citované2021- 25-3]. Dostupné na internetu: http://www.hygp Praha.cz/dokumenty/hygienici-varuji--ne-vsechny-provozovny-pece-o-predskolni-deti-splnuji-hygienicke-pozadavky-3695_3695_161_1.html

I DNES 2021 *Nechceme luxusní školky, řekla Maláčová. Dětské skupiny se změni na jesle.* [online], 2021 [citované2021- 25-3]. Dostupné na internetu: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/snemovna-mimoradna-schuze-detske-skupiny-jesle.A210323_142531_domaci_kop

JANHUBOVÁ K, Zikanová T. 2020 *Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku* [online] 2020-23-1. [citované 2021-15-2] Dostupné na internetu: http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/Anal%C3%BDza_dostupnosti_za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD_p%C3%A9%C4%8De_o_p%C5%99ed%C5%A1koln%C3%AD_d%C4%9Bti.pdf

MIKROJESLE.MPSV *Dostupnější péče pro rodiče těch nejmenších dětí! Vláda schválila novelu zákona o jeslích.* [online], 2020 [citované2021- 25-3]. Dostupné na internetu: https://mikrojesle.mpsv.cz/wp-content/uploads/2020/11/TZ_Dostupnejsi-pece-pro-rodice-tech-nejmensich-deti_Vlada-schvalila-novelu-zakona-o-jeslich.pdf

MPSV. 2020 *Dětské skupiny.* [online] 2020-11-12. [citované 2020-12-28]. Dostupné na internetu: <https://www.mpsv.cz/detske-skupiny>

MPSV.2020 *Mikrojesle* [online] 2020-11-12. [citované 2020-12-28]. Dostupné na internetu: <https://www.mpsv.cz/mikrojesle>

MPSV. 2018 *Péče o děti v mikrojeslích* [online] 2021-13-1. [citované 2021-1-13]. Dostupné na internetu:<https://mikrojesle.mpsv.cz/wp-content/uploads/2018/03/P%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka-s-nov%C3%BDm-logem-PI%C3%A1n-p%C3%A9%C4%8De-a-v%C3%BDchovy.pdf>

MPSV 2019. *Analytická zpráva výzkumu*. [online] 2019-1-7 [citované 2021-17-2]

Dostupné na internetu:

http://www.dsmpsv.cz/images/galleries/galerie3/FIN_REPORT_Mindbridge_MPSV_d%c4%9btsk%c3%a9_skupiny_1_7_2019.pdf

MPSV 2020 *Dětské skupiny – jesle*. [online], 2021 [citované 2021- 25-3]. Dostupné na internetu: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225481/D%C4%9Btsk%C3%A9+skupiny+-+jesle_stanovisko+MPSV.pdf/2bf0e3c4-c3ea-ad2b-21e8-4f97c237987c

MOJEDETSKASKUPINA.CZ 2020 *Jak je to s náklady na provoz dětských skupin? A počítá s nimi novela zákona o jeslích?* [online], 2021 [citované 2021-16-3]. Dostupné na internetu: <https://mojedetskaskupina.cz/jak-je-to-s-naklady/>

MŠMT. 2020 *Nejčastější dotazy k předškolnímu vzdělávání* [online] 2019-20-9 . [citované 2021-1-13]. Dostupné na internetu: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/nejcastejsi-dotazy-k-predskolnimu-vzdelavani-aktualizace-k>

MŠMT 2020. *Podrobný informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole*. [online], 2020-21-2 [citované 2021-10-3]. Dostupné na internetu: <https://www.msmt.cz/file/52421/>

Revue pro sociální politiku a výzkum 2017 *Dětské skupiny jsou stále oblíbenějšími. Jak si vybrat správnou dětskou skupinu?* [online], 2021 [citované 2021-16-3]. Dostupné na internetu: <https://socialnipolitika.eu/2017/06/detske-skupiny-jsou-stale-oblibenejsimi-jak-si-vybrat-spravnou-detskou-skupinu/>

Učitelské noviny 2014. *Homogenní versus smíšené třídy*. [online], 2014 [citované 2021-16-3]. Dostupné na internetu: <http://www.ucitelskenoviny.cz/>

VUPSV. – *Nerodičovská péče- Vázaná živnost „Péče o dítě do 3 let v denním režimu“*. [online], datum neuveden [citované 2021-16-3]. Dostupné na internetu: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/nove-formy-pecce-o-deti/ii-ceska-republika/2-nerodicovska-pecce-vazana-zivnost-pecce-o-dite-do-3-let-v-dennim-rezimu/>

PŘÍLOHY

Otázky z dotazníku

- 1) Na jaké pracovní pozici pracujete/ máte zkušenost?
- 2) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- 3) Kolik dětí máte celkem ve třídě?
- 4) Kolik dvouletých dětí jste měli ve třídě na začátku školního roku?
- 5) Jsou dvouleté děti připravené pro vstup do předškolního vzdělávání?
- 6) Jaké jsou důvody nepřipravenosti dvouletých dětí pro předškolní zařízení?
- 7) Jakou funkci plní edukace ve Vaší třídě?
- 8) Jsou pro dvouleté děti lepší homogenní nebo heterogenní třídy?
- 9) Jaké výhody a nevýhody vnímáte v mateřských školách?
- 10) Jaké výhody a nevýhody vnímáte v dětských skupinách?

Schéma rozhovoru s učitelkou z MŠ

- 1) Co vás přimělo k tomu, stát se učitelkou v mateřské škole?
- 2) Jste tedy ráda, že jste se rozhodla pro práci v mateřské škole?
- 3) Máte vystudovanou vysokou školu pedagogickou se zaměřením na učitelství v mateřské škole. Vnímá za důležité při práci s dětmi v MŠ mít vystudovanou vysokou školu?
- 4) Jaké ostatní vzdělávací instituce máte na mysli?
- 5) Co považujete za důležité znát při edukaci dvouletých dětí?
- 6) Znáte dětské skupiny?
- 7) Dokázala byste popsat, v čem se dětské skupiny liší od mateřských škol?
- 8) Umíte si představit, že pracujete v dětské skupině? Co by se Vám na práci líbilo a naopak nelíbilo?
- 9) Co je dle Vašeho názoru nejdůležitější při práci s dvouletými dětmi?
- 10) Vnímala jste rozdíl mezi tříletými a dvouletými dětmi?

-
- 11) Jak zvládáte komunikaci s dvouletými dětmi, které nemluví?
 - 12) Měla jste k dispozici chůvu nebo asistenta pedagoga?
 - 13) Byla chůva zapotřebí?
 - 14) Na začátku rozhovoru jste popisovala Vaši zkušenost i ve smíšené třídě starších dětí ve věku 3-6 let. Dokázala byste popsat, v čem se zásadně liší práce od těchto dvou skupin dětí?
 - 15) Mohla byste popsat, jak vypadal režim dne ve Vaší třídě?

Schéma rozhovoru s pečující osobou z dětské skupiny

- 1) Co Vás přimělo k tomu, pracovat jako chůva v dětské skupině?
- 2) Zkušenosti s dětmi jste neměla, uměla jste si tedy představit, jak náročná práce to bude?
- 3) Co Vás přimělo k tomu, pracovat jako chůva v dětské skupině?
- 4) Zkušenosti s dětmi jste neměla, uměla jste si tedy představit, jak náročná práce to bude?
- 5) V dětské skupině máte děti ve velkém věkovém rozmezí od 1 do 4 let. Jaké je to pracovat s tak smíšenou třídou?
- 6) Říkala jste, že jste ve třídě tři pečující osoby, je tomu tak po celý den nebo pouze na řízenou činnost?
- 7) Tvrdíte, že jste celý den tři ženy pospolu. Vnímáte to jako benefit nebo jako přítěž při péči o děti?
- 8) Absolvovala jste kurz chůvy pro děti do zahájení školní docházky, čerpáte z něj důležité poznatky?
- 9) Přemýšlela jste o dodělání si vysokoškolském vzdělání?
- 10) Vnímáte vysokoškolský titul pouze jako více pracovních možností?
- 11) Uvažujete, že byste začala pracovat v mateřské škole?
- 12) Co konkrétněji by Vás na práci v MŠ zajímalo?

-
- 13) Dokázala byste říci, v čem vidíte rozdíl mezi MŠ a dětskou skupinou?
 - 14) Co je dle Vašeho názoru nejdůležitější při práci s dvouletými dětmi?
 - 15) Vnímáte rozdíl mezi dvouletými a tříletými dětmi?
 - 16) Patří podle Vás dvouleté děti do předškolního zařízení?
 - 17) Mohla byste popsat, jak vypadá režim dne ve Vaší třídě?
 - 18) Dětské skupiny bývají vnímány jako hlídání dětí, ztotožňujete se s tímto názorem?